

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

FAKULTA BEZPEČNOSTNĚ PRÁVNÍ

Katedra trestního práva

Dohoda o vině a trestu

Diplomová práce

Agreement on guilt and punishment

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Mgr. Pavel Borčevský, Ph. D.

AUTOR PRÁCE

Bc. Jakub Šimek

PRAHA

2022

Čestné prohlášení

Čestně prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Dohoda o vině a trestu“ vypracoval sám za použití uvedených zdrojů a pramenů, které jsem řádně odcitoval a zároveň prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně.

V Tachově, dne 03.09.2022

Bc. Jakub ŠIMEK

Poděkování

Chtěl bych touto cestou poděkovat vedoucímu mé diplomové práce panu Mgr. Pavlu Borčevskému, Ph. D. za jeho odborné vedení, cenné rady a připomínky, které přispěly k vypracování této práce.

V Tachově, dne 03.09.2022

Bc. Jakub ŠIMEK

ANOTACE

Tato diplomová práce se zabývá relativně nově zavedeným institutem v trestním právu, a to dohodou o vině a trestu. Tento institut byl do českého právního řádu zaveden novelou trestního řádu provedenou zákonem č. 193/2012 Sb., S účinností od 1.9.2012. Aktuálnost zvoleného tématu ještě zvýraznila novela trestních předpisů účinná od 01.10.2020. Úvodní kapitola se zabývá zásadami trestního řízení. Druhá kapitola pojednává o vývoji a základním vymezení dohody o vině a trestu. Třetí kapitola se dohodě o vině a trestu věnuje z pohledu kontextu trestního řízení. Předposlední kapitola je věnována novele trestních předpisů dle ust. § 333/2020 Sb. Poslední kapitola je věnována komparaci se zahraniční právní úpravou Slovenské republiky.

KLÍČOVÁ SLOVA

Dohoda, vina, trest, trestní řízení, stíhaný skutek, prohlášení, státní zástupce, zásady trestního řízení.

ANNOTATION

This diploma thesis deals with relatively newly established institute in criminal law and that is plea bargain. This institute was established in Czech legal code by an amendment of criminal law executed by the law Act no. 193/2012 Coll., came into effect on the 1st of September 2012. Topicality of chosen theme was even emphasized by the amendment of criminal regulations effective since 1st of October 2020. The introductory chapter deals with principles of criminal proceedings. The second chapter is about the development and elemental specification of agreement on guilt and punishment. The third chapter deals with the agreement on guilt and punishment from the point of view of the criminal proceedings. The penultimate chapter is devoted to the amendment of criminal regulations according to Act no. § 333/2020 Coll. The last chapter is focused on comparison with foreign legislation of Slovakian republic.

KEY WORDS

Agreement, blame, punishment, criminal proceedings, prosecuted deed, statement, prosecutor, principles of criminal proceedings.

Dohoda o vině a trestu

Obsah	
Úvod	6
1. Institut dohody o vině a trestu v kontextu základních zásad trestního řízení	11
1.1. Vina a trest jako pojmy trestního práva	11
1.2. Dohoda o vině a trestu ve světle zásad trestního práva	12
2. Vývoj dohody o vině a trestu	29
2.1. Základní vymezení dohody o vině a trestu	29
2.2. Uvedení dohody o vině a trestu do českého právního řádu	31
3. Dohoda o vině a trestu v kontextu trestního řízení	34
3.1. Jednání o dohodě o vině a trestu	34
3.2. Obsah dohody o vině a trestu	38
3.3. Řízení o návrhu na schválení dohody o vině a trestu	40
3.4. Schválení dohody o vině a trestu při hlavním líčení	44
4. Dohoda o vině a trestu ve smyslu novely 333/2020 Sb.	46
4.1. Hlavní změny uvedené do trestního řádu novelou 333/2020 Sb.	46
4.2. Shrnutí významu uvedené novely	49
4.3. Návrhy de lege ferenda	51
5. Komparace se slovenskou právní úpravou	53
5.1. Vymezení dohody o vině a trestu na Slovensku	53
5.2. Komparace dohody o vině a trestu v ČR a SR	57
6. Závěr	60
7. Literatura	62

Úvod

Dohoda o vině a trestu je institutem trestního práva procesního, který je typický především pro britský a americký právní systém. V tomto prostředí je celkem běžné vyjednávání o vině a trestu ještě před začátkem hlavního líčení, přičemž spolupráce a následné doznání obviněného jsou následně „odměněny“ nižší trestní sazbou. Český právní řád dohodu o vině a trestu neznal až do přijetí novely zákona č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Dohoda o vině a trestu, kterou je ve zkratce možné charakterizovat jako jednání státního zástupce a obviněného případně i jeho obhájce v průběhu přípravného řízení, případně v hlavním líčení, které vyústí rozhodnutím o vině obviněného a určením trestu státním zástupcem, přičemž celá tato dohoda je následně schválena soudem. Důvodů, proč byl institut dohody o vině a trestu přijat do českého právního řádu bylo více. Jedním z důvodů byla snaha o zrychlení a zefektivnění soudního řízení, kdy se předpokládalo, že v případě, že obviněný se dozná k činu, ze kterého je obviněn, a státní zástupce následně určí přiměřený trest, nedojde již ke klasickému soudnímu jednání, tedy k hlavnímu líčení, které by následně bylo zakončeno vynesemím rozsudku, ale soud pouze takovou dohodu schválí. Dalším důvodem byla bezesporu i skutečnost, že obdobný institut zakotvily do svých právních řádů i země patřící – podobně jako Česká republika – do systému kontinentálního práva, především Německo a Slovensko.

Od nabytí účinnosti novely trestního řádu č. 193/2012 Sb. uplynulo již téměř deset let a během této doby se postupně ukázalo, zda je dohoda o vině a trestu vhodná pro použití v českého trestním soudnictví, případně jaké obměny je nutné tohoto institutu učinit tak, aby více vyhovoval českým poměrům. Z praxe bezesporu vycházela i další novela trestního zákoníku, zákon č. 333/2020 Sb., která nabyla účinnosti 1. října 2020. V rámci této novely došlo k určitým více či méně šťastným úpravám institutu dohody o vině

a trestu, a tak tento právní institut doznal v posledním roce a půl některých změn.

Cílem předkládané práce se vysvětlit podstatu institutu dohody o vině a trestu, jeho postavení v trestním řízení a v českém právním řádu vůbec. Vzhledem ke skutečnosti, že již v diskuzích, které probíhaly před zavedením dohody o vině a trestu mezi odbornou veřejností, se objevovaly hlasy zpochybňující kompatibilitu dohody o vině a trestu se základními zásadami českého trestního práva hmotného a procesního, bude pozornost věnována právě základním zásadám trestního práva a budu se snažit objasnit, zda a do jaké míry jsou tyto zásady (ne)kompatibilní se zkoumaným institutem. Dalším cílem bude dohodu o vině a trestu představit z pohledu policejního orgánu, respektive policejního komisaře, který se tématu dlouhodobě a hloubkově věnuje.

Dále bude pozornost věnována samotnému jednání o dohodě o vině a trestu, které probíhá především v přípravném řízení, ale může následně proběhnout i v rámci řízení před soudem, mezi státním zástupcem, obviněným, jeho obhájcem a případně také poškozeným. Bude vysvětleno postavení poškozeného v rámci jednání o dohodě o vině a trestu. Dále bude podrobně vysvětleno, jaké jsou náležitosti dohody o vině a trestu a za jakých okolností dohoda o vině a trestu sjednána být nemůže. Zároveň bude osvětlen proces, který probíhá v rámci trestního řízení po vyhotovení návrhu na schválení dohody o vině a trestu státním zástupcem, tedy jeho schválení soudem.

V další části bude pozornost věnována již zmíněné novele trestního řádu, tedy zákonu č. 333/2020 Sb., která přinesla několik změn v pojetí institutu dohody o vině a trestu. Jedná se především o možnost zahájit jednání o dohodě o vině a trestu v rámci hlavního líčení, což do 1. října 2020 možné nebylo. Budou nastíněny některé problémy s touto skutečností spojené. Dále bude pozornost věnována dalším dvěma změnám, které výše zmíněná novela přinesla, tedy odstranění omezení využití dohody o vině a trestu tak, že od nabytí účinnosti novely je možné tohoto institutu využít i pro zvláště závažné zločiny, což do roku 2020 možné nebylo. Stranou pozornosti nezůstane ani

odstranění povinnosti mít obhájce během jednání o dohodě o vině a trestu a důsledky tohoto ustanovení.

Poslední část práce se zaměří na komparaci české a slovenské právní úpravy, kdy nejprve analyzuje dohodu o trestu podle slovenského trestního řádu, konkrétně podle § 10, 232, 331–333 zákona č. 301/2005 Zb., trestný poriadok. Pozornost bude soustředěna na zákonné podmínky pro použití dohody o trestu, formální náležitosti této dohody, jednání o dohodě o vině a trestu a v neposlední řadě i postavení soudu v rozhodovacím procesu o dohodě o trestu. Na základě této analýzy bude komparována dohoda o vině a trestu v českém trestním řádu a dohoda o trestu ve slovenském trestnom poriadku.

Jako hlavní pramen budou využívána znění zákonů, tedy především zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, a to ve znění novely č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, a novely č. 333/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Dále bude použita adekvátní judikatura. Využita bude také komentářová a odborná literatura, především kniha členky katedry trestního práva Policejní akademie ČR, A. Tibitanzlové - Odklony v trestním řízení, P. Šámala *Trestní řád (Komentář)*, kniha kolektivu autorů J. Fenyka, D. Císařové a T. Gřivny s názvem *Trestní právo procesní (6. aktualizované vydání)* a v neposlední řadě také kniha F. Ščerby a kol. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*.

Vzhledem ke skutečnosti, že především změna institutu dohody o vině a trestu, která proběhla v roce 2020, je poměrně aktuálním tématem, budou hojně využity články některých odborníků – např. článek D. Texla působícího na Masarykově univerzitě, s názvem *Dohoda o vině a trestu uzavřená v hlavním líčení – Qui bono?* uveřejněný v Právním prostoru dne 26. 5. 2021, dále článek J. Kociny působícího na Fakultě právnické ZČU v Plzni s názvem *Velká novela trestních předpisů: Aktuální otázky dohody o vině a trestu*,

uveřejněný dne 12. prosince 2020 v Bulletinu advokacie nebo článek J. Kučery s názvem *Novelizace dohody o vině a trestu a její možné dopady z roku 2021* uveřejněný v časopise *Trestněprávní revue*.

Hlavními metodami, které budou v práci využity, je metoda analýzy, kdy na základě znění právních předpisů a případně i odborné literatury budou vyvozeny některé dílčí závěry týkající se dohody o vině a trestu. Bude dále použita komparativní metoda, a to především v závěrečných částech práce, tedy v kapitolách pojednávající o změnách, které byly zavedeny novelou č. 333/2020 Sb., kdy bude komparována stará úprava zavedená zákonem č. 193/2012 Sb. a nová právní úprava účinná od října 2020. Metoda komparace bude následně využita i při porovnání institutu dohody o vině a trestu v české a slovenské právní úpravě. Bude zhodnoceno, do jaké míry jsou si oba instituty podobné a v kterých aspektech tohoto institutu je možné nelézt největší odlišnosti.

V samém závěru pak bude zhodnocen především význam institutu dohody o vině a trestu, budou shrnuty dílčí závěry, které byly rozpracovány v jednotlivých kapitolách, bude nastíněn význam, ale i nebezpečí nové právní úpravy a shrnuty výsledky komparace české a slovenské právní úpravy.

Co se týče zvolení tématu tak autor uvádí, že předmětné problematice se věnuje i v rámci své profese, tedy vyšetřovatele v rámci územního odboru služby kriminální policie a vyšetřování, a to šestým rokem. Tento institut byl ještě před novelizací hojně využívám na zdejším Okresním státním zastupitelstvím v Tachově, a i po novelizaci se tato praxe nikterak nezměnila. V rámci své profese autor zpracovával několik desítek trestních spisů, které „končili“ uzavřením dohody o vině a trestu. Na náš článek se obracelo nespočet policejních orgánů s dotazy ohledně dohody o vině a trestu.

Je běžnou praxí, že se dohoda o vině trestu sjednává přímo do protokolu o výslechu obviněného za účasti státního zástupce, nebo že se dohoda o vině a trestu sjednává přímo v policejních celách v režimu zadržení, nebo i v případě vazebních věcí, také za účasti státního zástupce. Nastaly i případy, kdy se v jeden den sjednala dohoda o vině a trestu na

Okresním státním zastupitelství a za několik hodin již probíhalo schvalování dohody o vině a trestu na Okresním soudu, a ještě tentýž den byl vydán pravomocný rozsudek. Na podporu tohoto argumentu je třeba uvést, že se nejednalo o jednoduché trestní věci. Šlo například o úmrtí cizího státního příslušníka, při výkonu pracovní činnosti na plynovodu Stork II., kde bylo několik obviněných zahraničních právnických osob, které se podílely na dílčích činnostech na sebe vzájemně navazujících a došlo zde k porušení několika zákonů a pracovních postupů. V tomto případě došlo v jeden den k prohlášení o spáchání stíhaného skutku do protokolu o výslechu obviněného za účasti státního zástupce a následně došlo k samotnému schválení dohody o vině a trestu před soudem, byť toto schválení nebylo akceptováno na první návrh státního zástupce. Nad rámec a částečně s nadsázkou se k tomuto případu dá říct, že zástupci obviněných právnických osob stihli přicestovat z Itálie, vyřídít kompletně dohodu o vině a trestu a poté letecky vycestovat zpět do domovské Itálie. Vše v rámci běžné pracovní doby dozorujícího státního zástupce. Sjednáním dohody o vině a trestu skončil i rozsáhlý podvod při udělování řidičských průkazů občanům Spolkové republiky Německo, který se táhl bez nadsázky deset let a až tento institut přispěl k pravomocnému odsouzení pachatelů a celkové skončení této administrativně zruďné trestní věci. Autor by mohl pokračovat ve výčtu takových netradičních případů, které jsou i díky přispění tohoto institutu v současné době pravomocně skončeny.

Autor tedy zvolil totožné téma diplomové práce jako měl téma bakalářské práce v roce 2019. Autor si tróufá tvrdit, že právě tato praxeologická zkušenost bude tou nadstavbou a zpracování bude kvalitní, zajímavé a obstojí při následné obhajobě.

1. Institut dohody o vině a trestu v kontextu základních zásad trestního řízení

1.1. Vina a trest jako pojmy trestního práva

Vina a trest jsou základní pojmy trestního práva, nicméně v právním řádu nejsou nikde blíže definovány. Vinu a trest vystihuje V. Kratochvíl, který napsal: „*Vina odpovídá na otázku, co se trestá (hledisko legis latae), resp. co je třeba trestat (legis ferendae). Trest pak na otázku, jak se trestá (hledisko legis latae), resp. jak je třeba trestat (legis ferendae).*“¹ Vinu a trest nicméně je možné najít v Ústavě a Listině základních práv a svobod, kdy oba ústavní dokumenty deklarují, že jsou to pouze soudy, které rozhodují a vině a trestu.² Jinými slovy jsou to v českém právním systému pouze soudy, které deklarují vinu pachatele a rozhodují o ní. Žádný jiný orgán státní moci nemá tuto pravomoc. Trestem pak je „*záměrně způsobená újma na právním postavení pachatele*“³.

Soudy o vině a trestu rozhodují v rámci trestního řízení, které je upraveno zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád. Trestní řád upravuje začátek, průběh a konec trestního řízení, tedy postup orgánů činných v trestním řízení při zjišťování trestných činů, jejich pachatelů a jejich následného potrestání. S pojmem vina je tedy možné setkat se v normách trestního práva procesního (trestní řád) i hmotného (zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník). V případě trestního práva procesního se o vině hovoří v ust. § 2 a ust. § 225 odst. 1 zák. č. 141/1961 Sb., trestního zákona, který zní: „*Nebude-li věc vrácena státnímu zástupci podle § 221, předložena k rozhodnutí o příslušnosti podle § 222 odst. 1 či postoupena jinému orgánu podle § 222 odst. 2 a nedojde-li k zastavení trestního stíhání podle § 223, k podmíněnému zastavení trestního stíhání nebo schválení narovnání podle § 223a nebo k jeho přerušení podle § 224, rozhodne soud rozsudkem, zda se obžalovaný uznává vinným nebo zda se*

¹ KRATOCHVÍL, Vladimír. *Trestní právo hmotné: obecná část*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7179-082-2, s. 9.

² Čl. 90 zák. č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, čl. 40 odst. 1 zák. č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

³ HUSSEINI, Faisai, BARTOŇ, Michal, KOKEŠ, Marian, KOPA, Martin a kol., *Listina základních práv a svobod. Komentář*. 1. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck 2021, nestránkováno.

obžaloby zprošťuje.“ „Zavinění,“ jak uvádí Šámal, „je jen jednou z podmínek nutných k tomu, aby tu byl trestný čin a aby bylo možno mluvit o vině osoby, která jej spáchala, a proto je tedy třeba podle našeho práva rozlišovat mezi pojmem „zavinění“ ve smyslu § 15, 16 TrZ⁴ od pojmu viny v procesním slova smyslu (např. v § 2 odst. 2 TrŘ⁵ apod.).“⁶

Trest je pak možné vymezit jako formu donucení ze strany státu, který je určený pachateli za spáchání trestného činu a které způsobuje pachateli určitou újmu na jeho právech. Zároveň je trest možné chápat jako „veřejně vyslovené, sociálně etické odsouzení pachatele a jeho činu“.⁷ Zároveň je třeba konstatovat, že trestní právo hmotné nadřazuje pojmu trest pojem trestní sankce, mezi které řadí tresty a ochranná opatření.⁸

1.2. Dohoda o vině a trestu ve světle zásad trestního práva

Pokud je řeč o zásadách trestního práva, je třeba konstatovat, že se rozlišují zásady trestního práva hmotného a trestního práva procesního. Pro oba typy zásad však platí, že se jedná o principy, které mají význam poznávací, interpretační a aplikační pro tvorbu práva.⁹ Jinými slovy zásady trestního práva – ať už hmotného nebo procesního – mají funkci poznávací v tom smyslu, že prostřednictvím těchto zásad je možné nahlížet na normy trestního práva a je možné na základě těchto zásad tyto normy interpretovat a v souladu se zásadami pak i normy aplikovat. Zároveň tyto zásady musí být brány v potaz při tvorbě a novelizaci trestněprávních norem.

První zásadou, kterou je třeba uvést v souvislosti s dohodou o vině a trestu je *zásada materiální pravdy*. Ta přikazuje orgánům činným v trestním řízení objasnit skutkový stav tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti, a to v rozsahu potřebném pro rozhodnutí.¹⁰ Prohlášení obviněného nezavazuje

⁴ Zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

⁵ Zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád.

⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5, s. 206.

⁷ Tamtéž, s. 494.

⁸ § 36 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

⁹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-380-3, s. 31.

¹⁰ Zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád., ust. § 2 odst. 5

orgány činné v trestním řízení povinnosti přezkoumat všechny podstatné okolnosti případu (srov. § 2 odst. 5 tr. řádu).

Kolize této zásady s dohodou o vině a trestu je patrná na první pohled. Tento institut je přímo cílen k tomu, aby dokazování mohlo proběhnout ve významně omezené podobě, což v důsledku má vést ke zkrácení trestního řízení.¹¹ Do jisté míry je tento znak přítomen i u jiných institutů, jejichž úkolem je tzv. odbřemenění trestního řízení. Týká se to trestních příkazů, či odklonů v trestním řízení. Na rozdíl od odklonů dohoda o vině a trestu není určena výhradně pro méně závažnější trestní věci. Zde by měl přicházet na řadu trestní příkaz, který je pro orgány činné v trestním řízení zásadně jednodušší a méně administrativně a časově náročnější než odklony nebo sjednání dohody o vině a trestu. Je zřejmé, že se český zákonodárce snažil o to, aby nová právní úprava dohody o vině a trestu byla co nejméně v rozporu se zásadou materiální pravdy. Český trestní řád zahájení jednání o vině a trestu ze strany státního zástupce podmiňuje, že výsledky vyšetřování dostatečně prokazují závěr, že skutek se stal, je trestným činem a spáchal jej obviněný¹². Ještě podstatnější je požadavek uvedený v ustanovení § 175a odst. 3, podle kterého státní zástupce může s obviněným sjednat dohodu o vině a trestu jen tehdy, jestliže výsledky přípravného řízení nevyvolávají pochybnosti o pravdivosti prohlášení obviněného o spáchání stíhaného skutku. Státní zástupce, který je odpovědný za řádné provedení přípravného řízení odpovídá mimo jiné i za respektování zásady materiální pravdy. Státní zástupce by tedy měl k jednání o dohodě o vině a trestu přistoupit jen tehdy, pokud výsledky vyšetřování prokazují oprávněnost trestního stíhání v takové kvalitě, která ve standardním případě postačuje k podání obžaloby. Předložení sjednané dohody o vině a trestu ke schválení ze strany soudu je pouze jiným způsobem, jakým je obviněný postaven před soud. Soud musí při posuzování a schvalování dohody o vině a trestu zohledňovat zásadu materiální pravdy. To vyplývá z ustanovení § 314r odst. 2 tr. řádu, podle kterého soud návrh dohody o vině a trestu neschválí mj. tehdy, jestliže je předložená dohoda nesprávná

¹¹ Srov. Newman, D. J., Anderson, P. R.: Introduction to Criminal Justice. Fourth edition. Random House, New York 1989, s. 632.

¹² § 175a odst. 1 tr. řádu

z hlediska souladu se zjištěným skutkovým stavem. Je třeba na toto pravidlo nahlížet tak, že i nedostatečně zjištěný skutkový stav může být důvodem pro neschválení dohody o vině a trestu ze strany soudu. Opačně by to znamenalo, že soud by byl vázán názorem státního zástupce. Což by bylo v rozporu s čl. 90 Ústavy a čl. 40 odst. 1 Listiny. Podle nové české právní úpravy jsou tedy jak státní zástupce, tak i soud povinni zjišťovat skutkový stav tak, aby o něm nebylo důvodných pochybností.

Některé z norem trestního práva jsou zakotveny i v ústavním pořádku, tedy v Ústavě ČR a Listině základních práv a svobod. Jedná se o nejdůležitější zásady trestního práva jako je zásady *nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege* (žádný zločin bez zákona, žádný trest bez zákona)¹³ nebo zásada humanismu a zásada přiměřenosti¹⁴. Zásada humanismu říká, že pachateli nelze uložit kruté a nepřiměřené trestní sankce. Výkonem trestní sankce nesmí být ponížena lidská důstojnost. To platí, ať již má jít o sebepřísnější trest. Tato zásada vyplývá i z Listiny základních práv a svobod, která v § 7 odst. 2 stanoví: "*nikdo nesmí být mučen ani podroben krutému, nelidskému nebo ponižujícímu jednání nebo trestu.*" V případě zásady humanismu je možné konstatovat, že trestní právo hájí zájmy humanitní a demokratické společnosti, tedy např. života a zdraví člověka, důstojnost člověka atd. Zásada humanismu se také projevuje v trestních sankcích, které jsou za trestné činy ukládány – např. neexistence trestu smrti.

Co se týče zásady přiměřenosti, tak ta stanovuje, že nikdo nesmí být odsouzen za jednání nebo opomenutí, které v době, kdy bylo spácháno, nebylo podle vnitrostátního nebo mezinárodního práva trestným činem. Rovněž nesmí být uložen trest přísnější, než jaký bylo možno uložit v době spáchání trestného činu. K tomuto je třeba uvést, že sjednání dohody o vině a trestu je dobrovolné. Záleží, zda obviněný využije případnou nabídku státního zástupce a bude o dohodě jednat, v případě že tak učiní vystupuje zde soud jako orgán, který dohodou o vině a trestu schvaluje i z pohledu a za dodržení zásady humanismu a zásady přiměřenosti. V případě, že by došlo

¹³ Čl. 39, čl. 40 odst. 6 zák. č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

¹⁴ Čl. 6 odst. 3 zák. č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

k porušení těchto zásad, tak by navržená dohoda nebyla ze strany soudu schválena. Z toho je patrné, že obě tyto zásady jsou dodrženy.

K dalším zásadám trestního práva pak náleží zásada subsidiarity trestní represe. Zásada subsidiarity trestní represe, někdy též nazývána jako princip *ultima ratio*, vyjadřuje, že trestní právo je prostředek určený k ochraně zákonem stanovených zájmů, který musí být užíván jen tehdy, pokud užití jiných právních prostředků ke sjednání nápravy nepřichází v úvahu. Zásada subsidiarity trestní represe, která v současném významu vychází také z myšlenek právního státu, obecně v trestním právu hmotném reflektuje dvojí přístup:

a) akcesorní, neboť trestní zákony poskytují ochranu právních statků, které jsou upraveny a do značné míry i chráněny jinými právními odvětvími, na základě odpovědnosti z porušení právních norem vyvozované (např. občanskoprávní, obchodněprávní či správní), a proto se trestní zákony nazývají akcesorními či druhotnými, neboť ochrana jimi poskytovaná je až druhotná;

b) subsidiární, neboť trestněprávní odpovědnost i trestní postih a tím i trestní zákony se uplatňují až v případě, že odpovědnost uplatňovaná v rámci základního právního odvětví (např. občanskoprávní, obchodněprávní či správní) motivačně ani sankčně nepostačuje.

Z těchto dvou prvků, které spolu nerozlučně souvisí, zásada subsidiarity trestní represe v moderním chápání *akcentuje zejména přístup subsidiární*, neboť se zdůrazňuje, že trestněprávní řešení představuje „*ultima ratio*“ (nejzazší řešení) pro zákonodárce i pro soudce. Současně se však v jejím vymezení logicky *objevuje i prvek akcesorní*, zejména při vyjádření principu „*ultima ratio*“, který je vyjádřen slovy „...v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.“ Zásadu subsidiarity trestní represe, je možné také vysvětlit takovým způsobem, že trest v trestním právu přichází jako *ultima ratio*, neboli jako

prostředek poslední instance, tedy, že „na protiprávní jednání je třeba reagovat prostředky trestního práva až v krajních případech“.¹⁵

Dále můžeme uvést třeba zásadu individuální odpovědnosti fyzických osob za spáchaný čin, stanovených podmínek a zásada souběžné nezávislé trestní odpovědnosti fyzických a právnických osob, dále pak zásada přechodu trestní odpovědnosti na právního zástupce v případě právnických osob a zásada odpovědnosti za zavinění.¹⁶

Pokud jde o zásadu *nullum crimen sine lege*, je možné ji ještě blíže specifikovat a vytyčit čtyři situace, jakým způsobem tuto zásadu pojímat. První z nich je *nullum crimen sine lege scripta*, která stanoví, že za trestný čin může být označen pouze takový čin, který je popsán zákoně, resp. mezinárodní smlouvě. Další složkou uvedené zásady pak je *nullum crimen sine lege certa*, která stanoví požadavek na určitost trestněprávní normy tedy, že nezákonný čin musí být v zákoně popsán dostatečně jasně a přesně, aby nevznikly pochybnosti o tom, za jakých podmínek je určité chování dle této normy trestné. Další součástí výše uvedené zásady je *nullum crimen sine lege stricta*, což může být definováno i jako zákaz analogie v neprospěch pachatele, nicméně v tomto případě je nutné konstatovat, že tato zásada se týká pouze trestního práva hmotné, protože analogie v trestním právu procesní určitým způsobem umožněna je. Poslední vrstvou uvedené zásady je pak *nullum crimen sine lege praevia*, tedy zákaz zpětného působení trestního zákona. Se zásadou *nullum crimen sine lege* velmi úzce souvisí i zásada *nulla poena sine lege*, která znamená, že není možné za nezákonný čin vyměřit takový trest, který zákon nepřipouští.

Právě zásady *nullum crimen sine lege* a *nulla poena sine lege* byly v souvislosti s dohodou o vině a trestu velmi často diskutovány. Jednání o dohodě o vině a trestu se vede především v rámci přípravného řízení, které se vyznačuje významnou rolí státního zástupce a orgánů činných v trestním řízení. Během tohoto jednání je přesně vymezen samotný čin, který je

¹⁵ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-380-3, s. 38.

¹⁶ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-380-3, s. 33.

obviněnému přičítán, a současně je státním zástupcem stanovena i výše trestu. Jinými slovy je to státní zástupce, který rozhoduje o trestu za konkrétní čin.¹⁷ Určitá kolize mezi tím, že by to měl být soud, který v rámci trestního řízení rozhoduje o vině a trestu, a tím, že o trestu v rámci jednání o dohodě o vině a trestu fakticky rozhoduje státní zástupce, byla vyřešena tím, že schválení návrhu na schválení dohody o vině a trestu přísluší v konečné instanci soudu. Někteří odborníci právě v této souvislosti upozorňují na určité aplikační problémy, které může výše zmíněný problém přinést, spočívající především nedostatečném ustanovení, jakým způsobem má státní zástupce trest vyměřit, a tedy především jakým způsobem do výše trestu zohlednit právě skutečnost sjednání dohody o vině a trestu.¹⁸

Zásada odpovědnosti za zavinění spočívá ve skutečnosti, že k naplnění trestní odpovědnosti pachatele je třeba zavinění, tedy zavinění úmyslné nebo nedbalostní. V případě absence zavinění se nejedná o trestný čin a nepřichází tak v úvahu jednání o dohodě o vině a trestu.

V případě norem trestního práva procesního je počet zásad o něco větší. Tyto zásady se uplatňují buď v celém trestním řízení, nebo jen v některé jeho části, což závisí na povaze té konkrétní zásady. Mezi zásady trestního práva procesního patří, zásada stíhání jen ze zákonných důvodů. Rozhodnutí ve věcech trestních, nevyjímaje usnesení o zahájení trestního stíhání, musí předně respektovat zásadu stíhání jen ze zákonných důvodů. Ustanovení § 2 odst. 1 Tr. řadu říká, že nikdo nemůže být stíhán jako obviněný jinak než ze zákonných důvodů a způsobem, který stanoví tento zákon. Toto ustanovení navazuje na čl. 8 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle níž nikdo nesmí být stíhán nebo zabaven svobody jinak než z důvodů a způsobem, který stanoví zákon. Tato zásada má být nejdůležitější zásadou trestního procesu, což vyplývá již z toho, že ji zákonodárce jmenuje v ustanovení o základních zásadách na prvním místě, jakož i to, že se

¹⁷ V souladu s čl. 90 zákona č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, a s čl. 40 odst. 1 zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, které stanoví, že pouze soud rozhoduje o vině a trestu.

¹⁸ MUSIL, Jan, Dohody o vině a trestu. In: *Sborník z mezinárodní vědecké konference Rekodifikace trestního práva procesního (aktuální problémy)*, Praha: Univerzita Karlova 2008, s. 80.

uplatňuje ve všech stádiích trestního řízení včetně řízení vykonávacího. Jde o zásadu ústavněprávní úrovně. Zásada stíhání jen ze zákonných důvodů je procesním vyjádřením zásady *nullum crimen sine lege*. Konkrétním výrazem obsahu a smyslu zásady stíhání jen ze zákonných důvodů je právě případ institutu zahájení trestního stíhání podle § 160 Tr. řádu. Jen takový úkon, který obsahuje podstatné náležitosti zahájení trestního stíhání, lze považovat za uskutečnění zásady stíhání jen ze zákonných důvodů.¹⁹ Jak již zaznělo, dohoda o vině trestu se bude zpravidla sjednávat v závažnějších trestních věcech, tedy v trestních věcech, kde nebude připadat v úvahu vyřízení věci trestním příkazem, ale bude zde připadat v úvahu postup dle ust. § 160 odst. 1 tr. řádu. Jak je tedy výše patrné, postup dle ust. § 160 tr. řádu obviněnému garantuje skutečnost, že bude stíhaný jen ze zákonných důvodů, analogicky k tomu lze uvést, že jednání o dohodě o vině a trestu bude probíhat jen na základě skutečností, které nebudou v rozporu s touto zásadou.

Zásada přiměřenosti a zdrženlivosti je trestní řádem vymezena stejně jako zásady rychlého procesu v § 2 odst. 4 věta třetí a čtvrtá: „Trestní věci projednávají s plným šetřením práv a svobod zaručených Listinou základních práv a svobod a mezinárodními smlouvami o lidských právech a základních svobodách, jimiž je Česká republika vázána; při provádění úkonů trestního řízení lze do těchto práv osob, jichž se takové úkony dotýkají, zasahovat jen v odůvodněných případech na základě zákona a v nezbytné míře pro zajištění účelu trestního řízení. K obsahu petic zasahujících do plnění těchto povinností orgány činné v trestním řízení nepřihlížejí.“²⁰ „Tato zásada se označuje jako zásada přiměřenosti nebo také zásada zdrženlivosti.“²¹ Zásada přiměřenosti znamená, že do práv může být zasahováno jen na základě zákona a v nezbytné míře. Orgány činné v trestním řízení tedy mají postupovat tak, aby do těchto práv zasahovaly, co nejméně. Zásada přiměřenosti má být výrazem humánnosti trestního řízení a úcty k lidským právům a svobodám, který navazuje na zásady trestního stíhání jen ze zákonných důvodů

¹⁹ Jelinek, J., Říha, J., Sovák, Z.: Rozhodnutí ve věcech trestních. 2 aktualizované a přepracované vydání Leges, s.r.o., Praha 2008, str. 17

²⁰ Ust. § 2 odst. 4 tr. řádu

²¹ Jelínek J. a kolektiv: Trestní právo procesní, 5. Vydání, Linde Praha a.s., 2007, str. 127

a presumpce nevinny, které doplňuje a prohlubuje.²² Tato zásada má být respektována v průběhu celého trestního řízení ve vztahu ke všem subjektům trestního řízení, dohoda o vině a trestu není nijak vyjmuta a je tedy zřejmé, že tato zásada je v rámci dohody o vině a trestu respektována.

V trestním právu procesním se projevuje jako povinnost do práv osob během trestního řízení zasahovat pouze v odůvodněných případech a na základě zákona.²³ Zásada rychlého procesu je požadavek, aby věci byly projednávány bez zbytečných průtahů.²⁴ Právě zásada rychlého procesu se do jednání o dohodě o vině a trestu velmi promítá, neboť tento institut byl zaveden právě s cílem zefektivnění a zrychlení soudního řízení. Tato zásada byla tedy jedna ze zásadních zásad ve vztahu k implementaci dohody o vině a trestu do českého právního řádu, respektive k novele trestních předpisů. Zejména v případech skutkově složitých a případech rozsáhlých a složitých na dokazování je úloha této zásady patrná. Zrychlení a odbřemenění justice byl silný argument k zavedení dohody o vině a trestu. Je nesporné, že tato zásada má zásadní význam pro dohodu o vině a trestu. S odstupem několikaletého fungování tohoto institutu je patrné, že skutečně došlo ke zrychlení trestního řízení a tato zásada je dodržena. Na druhou stranu je, ale nutné uvést, že nesmí docházet k porušování, nebo upozadování dalších zásad trestního řízení jen z důvodu urychlení trestního řízení, nebo ještě hůře, aby došlo k pravomocnému skončení věci odsuzujícím rozsudkem za každou cenu.

Zásada rychlého procesu je upravena v § 2 odst. 5 trestního řádu, který stanoví, že má každý má právo, aby bylo v jeho věci rozhodnuto bez zbytečných průtahů. Tato zásada je taktéž upravena v ustanovení § 5 odst. 2 zákona o soudech a soudcích. „Jde o zásadu všeobecného charakteru v tom

²² Srov.: Jelínek J. a kolektiv: Trestní právo procesní, 5. Vydání, Linde Praha a.s., 2007, str. 127

²³ FENYK, Jaroslav, CÍSAŘOVÁ, Dagmar, GRIVNA, Tomáš a kol. *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2015, s. 89–90.

²⁴ Srov. Čl. 38 odst. 2 zák. č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod: „Každý má právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti...“.

smyslu, že zavazuje všechny orgány činné v trestním řízení a že se uplatňuje ve všech stádiích trestního řízení, včetně řízení vykonávacího.²⁵

V návaznosti na toto si trestní řád zakládá na co nejrychlejším projednání věci, což ovšem nesmí být na úkor objasnění věci a tím i na úkor spravedlivého rozhodnutí ve věci. Každá osoba má právo na to, aby byla jeho věc projednána spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě nezávislým a nestranným soudem. Dohoda o vině a trestu byla implementována zejména z důvodu odbřemenění justice a zrychlení trestního řízení. Zrychlení ovšem nesmí být jediným požadavkem a v každém trestním řízení musí být zjištěn skutkový stav o kterém nebudou důvodné pochybnosti, nevyjímaje dohodu o vině a trestu.

Zásada spolupráce orgánů trestního řízení se zájmovými sdružení občanů, říká, že „Všechny orgány činné v trestním řízení spolupracují se zájmovými sdruženími občanů a využívají jejich výchovného působení.“²⁶ „Na citované ustanovení navazuje ustanovení § 3 odst. 1, které stanoví, že zájmová sdružení občanů mohou působit při zamezování a předcházení trestné činnosti způsobem uvedeným v trestním řádu.“²⁷ Zásada spolupráce se zájmovými sdruženími je založena na posilování výchovného působení na odsouzené osoby a je uskutečňována především při zamezování a předcházení trestné činnosti, při náhradě vazby, při zajišťování účasti veřejnosti při veřejném projednání věci v místě spáchání trestného činu, při výchově osob převzetím záruky za chování obviněného, za převýchovu odsouzeného či za dovršení nápravy odsouzeného.²⁸ Zásada spolupráce orgánů činných v trestním řízení se zájmovými sdruženími občanů je zásadou, která umožňuje veřejnosti více se účastnit „boje“ s protispolečenskými jevy a tím pomáhat k zamezování a předcházení trestné činnosti. Spolupráce se zájmovými sdruženími má význam především tam, pokud toto zájmové

²⁵ Jelínek J. a kolektiv: Trestní právo procesní, 5. Vydání, Linde Praha a.s., 2007, str. 123–124

²⁶ §2 odst. 7 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním. Komentář. 7. vydání. In: Beckonline [online právní informační systém]. Nakladatelství C.H. Beck. 2013

²⁷ Srov.: Jelínek J. a kolektiv: Trestní právo procesní, 5. Vydání, Linde Praha a.s., 2007, str. 138- 139

²⁸ 8Srov.: Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním. Komentář. 7. vydání. In: Beckonline [online právní informační systém]. Nakladatelství C.H. Beck. 2013, str. 43

sdružení obviněného zná anebo je obviněný dokonce členem takového sdružení. „Zájmovými sdruženími občanů se rozumí odborové organizace nebo organizace zaměstnavatelů a ostatní občanská sdružení s výjimkou politických stran a politických hnutí, církve, náboženské společnosti a právnické osoby sledující v předmětu své činnosti charitativní účely.“²⁹ Takové zájmové sdružení, které na sebe vezme záruku za obviněného, je povinné působit na obviněného výchovně, aby žil řádným životem, a dbá na to, aby obviněný nahradil škodu, kterou způsobil. Praktikování této zásady v případech sjednání dohody o vině a trestu není vyloučeno a v praxi často dochází k takové spolupráci.

Zásada zajištění práva na obhajobu, říká, že právo na obhajobu jako takové je už ze své podstaty právem svědčícím zejména obviněnému. Český trestní řád zajišťuje obviněnému poměrně široký okruh procesních práv, z jejichž souhrn poskytuje právní nauce obecnou představu o tom, jakou povahu institut práva na obhajobu má. Český trestní řád poskytuje obviněnému v zásadě rozsáhlou volnost v rozhodování. To znamená, že ačkoliv veškerá obviněnému přiznaná práva, ať se již jedná o práva zákonná, ústavní či mezinárodní, svědčí v jeho prospěch, rozhodnutí, zda jich využije, zůstává na jeho osobě. Trestní řád upravuje zásadní práva obviněného především v ustanovení § 33 odst. 1 TŘ.³⁰ Práva obsažená v tomto ustanovení náleží obviněnému i v případě, že byl omezen na svéprávnosti³¹, což poukazuje na neomezenou procesní způsobilost subjektů trestního řízení. V právu materiální obhajoby je zahrnuto zejména právo účasti obviněného při projednání věci před soudem, právo vyjádření se ke všem skutečnostem, které jsou mu kladeny za vinu, právo uvádění okolností a důkazů sloužících k jeho obhajobě, právo činění návrhů a podávání žádostí, právo předkládání návrhů na provedení důkazu a právo podání opravných prostředků. Při jednání o dohodě o vině a trestu není obviněný na těchto právech nikterak krácen a má plnou možnost svoje práva využít. Tato zásada není tedy institutem

²⁹ 9 Jelínek J. a kolektiv: Trestní právo procesní, 5. Vydání, Linde Praha a.s., 2007, str. 139

³⁰ Tato práva náleží osobě, proti které je vedeno trestní řízení neohledně na to, zda je označována jako obviněný, obžalovaný, podezřelý či odsouzený, pakliže to připadá úvahu.

³¹ § 33 odst. 1 věta poslední TŘ

dohody porušena. O tomto faktu svědčí i skutečnost ohledně novelizace dohody o vině trestu, kterou byla zrušena nutná obhajoba v případě jednání o dohodě o vině a trestu.

Zásada stíhání jen ze zákonných důvodů je vyjádřena v § 2 odst. 1 zák. č. 141/1961 Sb. a znamená, že stíhání a vedení trestního řízení je možné zahájit a vést pouze ze zákonných důvodů a jen takovým způsobem, jaký stanoví zákon. Zde přichází v přípravném řízení významná role státního zástupce, který je garantem a zodpovídá za dodržení této zásady. Tato zásada je jednou ze základních zásad trestního řízení a ve vztahu k dohodě o vině a trestu nedochází k porušování.

Zásada zajištění práv poškozeného ve vztahu k dohodě o vině a trestu je dodržena. K tomu je třeba uvést, že poškozený je stranou trestního řízení s poměrně širokými procesními právy. Účast poškozeného v trestním řízení však není povinná, neboť poškozený nemůže být k využívání svých práv nijak nucen. Poškozený se může dokonce výslovným prohlášením sděleným orgánu činnému v trestním řízení vzdát svých procesních práv. Orgány činné v trestním řízení jsou povinny poškozeného poučit o jeho právech a poskytnout mu možnost k jejich uplatnění. V ust. § 175a odst. 2 tr. Řádu je uvedeno: *K jednání o dohodě o vině a trestu státní zástupce předvolá obviněného; o době a místě jednání vyrozumí obhájce obviněného a poškozeného, který výslovně neprohlásil, že se vzdává procesních práv, které mu zákon jako poškozenému přiznává. Poškozeného zároveň upozorní na možnost uplatnit nejpozději při prvním jednání o dohodě o vině a trestu nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích, jež mu byla trestným činem způsobena, nebo na vydání bezdůvodného obohacení, které bylo na jeho úkor získáno.* Jak je tedy patrné, tato zásada je dodržena. Z pohledu své profese si trůfám tvrdit, že tato zásada je dodržována beze zbytku. Na našem článku standardně dochází k vyrozumění poškozených, že bude docházet k jednání o dohodě o vině a trestu. Stejně tak dochází k řádnému poučení poškozených v trestním řízení a poškození tak mají možnost a je jim poskytnuta dostatečná součinnost při doložení jejich nároku. Neexistuje žádná oficiální statistika, ale případy, kdy se poškození chtějí

účastnit dohody o vině a trestu jsou ojedinělé. Osobně jsem nesetkal s případem, kdy by se poškozený účastnil jednání dohody o vině a trestu, nebo že by projevil zájem se tohoto jednání účastnit. Částečně vidím trochu problém v případě, že se bude sjednávat dohoda o vině a trestu v rámci režimu zadržení, nebo v případě vazebních věcí. V případě režimu zadržení je lhůta 48 hodin, což zejména v případech, kdy se jedná o čerstvý případ, kdy dochází k zadržení pachatele několik málo hodin po spáchání trestného činu, v kombinaci s tzv. nutnou obhajobou je lhůta značně nepružná a jakékoliv průtahy mohou snadno vést k problémům a ohrožení dodržení zmíněné lhůty, což by mohlo vést k nucenému propuštění zadrženého. Zde by mohlo docházet k určitému časovému presu v případě, že by poškozený trval na své účasti při jednání dohody o vině a trestu. Respektive, že by byl poškozený zastoupen zmocněncem, nebo by poškozený měl ustanoveného opatrovníka. V těchto nestandardních případech, by mohlo v dílčích počtech docházet k porušení této zásady, nebo částečnému nedodržení této zásady. Co se týče vazebních věcí, tak zde orgány činné v trestním řízení nejsou vázány lhůtami v řádech dní a v těchto případech by účast poškozeného nebyla neřešitelným problémem. Byť by se nejednalo o běžný postup.

Zásada oficiality znamená, že orgány činné v trestním řízení postupují na základě své úřední povinnosti (*ex officio*, *ex officio*).³² Tedy, že orgány činné v trestním řízení zahajují trestní řízení z úřední povinnosti – *ex officio*, a to znamená, že orgány činné v trestním řízení jsou povinny provádět procesní úkony bez ohledu na vůli procesních stran. Orgán činný v trestním řízení je povinen tento úkon provést, i kdyby s ním nesouhlasil a tento úkon provést nechtěl. „Státní zástupce je povinen stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozví, pokud zákon nebo vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, nestanoví jinak.“³³ Princip legality zakládá povinnost státního zástupce stíhat všechny trestné činy, najít pachatele těchto trestných činů a tyto pachatele potrestat. Pro takový postup musí být splněny zákonné

³² FENYK, Jaroslav, CÍSAŘOVÁ, Dagmar, GRIVNA, Tomáš a kol. *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2015, s. 96.

³³ 2 § 2 odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním. Komentář. 7. Vydání. In: Beckonline

důvody, jinak řečeno, povinnost stíhat nějaký trestný čin musí být v souladu se zásadou stíhání jen ze zákonných důvodů. „Zásada legality tedy vyjadřuje povinnost státního zástupce dbát zákonem stanovenými prostředky, aby byl řádně a včas stíhán každý pachatel každého trestného činu. Zásada legality v sobě obsahuje jak funkci iniciační (odhalování trestných činů a zahájení jejich stíhání), tak funkci akuzační (předání věci k rozhodnutí o vině a případně o trestu k tomu oprávněnému orgánu, kterým je soud).“³⁴

Zásada obžalovací vystihuje skutečnost, že funkce žalobce je určena jednomu samostatnému subjektu. „Trestní stíhání před soudy je možné jen na základě obžaloby, návrhu na potrestání nebo návrhu na schválení dohody o prohlášení viny a přijetí trestu (dále jen "dohoda o vině a trestu"), které podává státní zástupce. Veřejnou žalobu v řízení před soudem zastupuje státní zástupce.“³⁵ Trestní řízení před soudem je možné jen podáním obžaloby, návrhu na potrestání nebo *návrhu na schválení dohody o vině a trestu*. Obžaloba nebo návrh na potrestání jsou soudu podávány státním zástupcem, který pak zastupuje obžalobu jako procesní stranu řízení, která před soudem stojí proti obžalovanému. K podání obžaloby či návrhu na potrestání není oprávněn nikdo jiný. „Platí princip, že bez žalobce není soudce (nemo iudex sine actore).“³⁶ Obžaloba, návrh na potrestání či návrh na schválení dohody o vině a trestu (jakožto nového institut) jsou základními podklady pro soudní řízení, bez nichž nemůže být soudní řízení vůbec zahájeno.³⁷ Státní zástupce může vzít obžalobu zpět, a to kdykoliv až do momentu odebrání se soudu prvního stupně k závěrečné poradě. Po zahájení hlavního líčení tak může učinit však pouze se souhlasem obžalovaného.³⁸

Do podání obžaloby vede řízení státní zástupce. Po podání obžaloby se vedení řízení přechází na soud, který však může rozhodovat jen o skutcích uvedených v žalobním návrhu. Rozhodoval-li by soud o skutcích v žalobním

³⁴ Jelínek J. a kolektiv: Trestní právo procesní, 5. Vydání, Linde Praha a.s., 2007, str. 120

³⁵ §2 odst. 8 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním. Komentář. 7. vydání. In: Beckonline [online právní informační systém]. Nakladatelství C.H. Beck. 2013

³⁶ Jelínek J. a kolektiv: Trestní právo procesní, 5. Vydání, Linde Praha a.s., 2007, str. 141

³⁷ 5 Srov.: Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním. Komentář. 7. vydání. In: Beckonline [online právní informační systém]. Nakladatelství C.H. Beck. 2013, str. 44

³⁸ Srov.: Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním. Komentář. 7. vydání. In: Beckonline [online právní informační systém]. Nakladatelství C.H. Beck. 2013, str. 45

návruhu neuvedených, pak by porušil zásadu obžalovací.³⁹ Zásada obžalovací se uplatňuje pouze v řízení před soudem, zejména v hlavním líčení. V přípravném řízení se zásada obžalovací neuplatňuje.⁴⁰ Z tohoto je patrné, že tato zásada je v případě dohody dodržena, neboť podání obžaloby je stanoveno na stejnou rovinu jako podání návrhu na schválení dohody o vině a trestu.

Zásada veřejnosti pak znamená, že „*při soudním projednávání trestních věcí jsou oprávněny být přítomny jak subjekty, resp. strany trestního řízení, tak i jiní posluchači*“.⁴¹ Nicméně je třeba konstatovat, že v zákonem stanovených případech může být veřejnost z projednávání věci vyloučena.

Zásada vyhledávací pak navazuje na zásadu oficiality a znamená, že orgány činné v trestním řízení postupují ze své úřední povinnosti a z vlastní iniciativy vyhledávají a provádějí důkazy a směřují k tomu, aby byl zjištěn skutkový stav věcí tak, aby následně bylo možné o tomto stavu věcí rozhodnout.⁴² Tato zásada má dva aspekty, a to aspekt vyhledávat a zjišťovat závažné okolnosti spáchání skutku v přípravném řízení, který ovšem není dohodou o vině a trestu dotčen, a aspekt zjišťování závažných skutečností v řízení před soudem, kterého se rozhodnutí o schválení dohody o vině a trestu velmi dotýká.

Zásada bezprostřednosti znamená, že soud rozhoduje na základě takových důkazů, které jsou před ním provedené, a zásada ústnosti znamená, že rozhoduje na základě ústního projevu. Zásada bezprostřednosti je ovšem určitým způsobem upozaděna v případě sjednání dohody o vině a trestu, protože soud zde v takovém případě nehodnotí důkazy, ale pouze schvaluje návrh na schválení dohody o vině a trestu, který s obviněným, případně obžalovaných sjednal státní zástupce. Je tedy možné konstatovat, že zásada

³⁹ Srov.: Jelínek J. a kolektiv: *Trestní právo procesní*, 5. Vydání, Linde Praha a.s., 2007, str. 143

⁴⁰ Srov.: Jelínek J. a kolektiv: *Trestní právo procesní*, 5. Vydání, Linde Praha a.s., 2007, str. 144

⁴¹ FENYK, Jaroslav, CÍSAŘOVÁ, Dagmar, GRIVNA, Tomáš a kol. *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2015, s. 100.

⁴² ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 36.

bezprostřednosti je do značné míry potlačena. Problematičnost zásady bezprostřednosti v souvislosti se sjednáním dohody o vině a trestu ukazuje i D. Textl⁴³, který poukazuje na možné ohrožení zásady bezprostřednosti v případě, že bude jednání o dohodě o vině a trestu probíhat po započetí hlavní líčení.

Zásada presumpce nevinny je zakotvena i v Listině základních práv a svobod, která stanoví, že „každý, proti němuž je vedeno trestní řízení, je považován za nevinného, pokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu nebyla vyslovena jeho vina“.⁴⁴ Z presumpce nevinny pak vyplývají ještě další pravidla, která se uplatňují v trestním právu procesním. Je to především princip *in dubio pro reo*, který značí nemožnost odsoudit obžalovaného v případě existence skutkových pochybností. Dále s uvedenou zásadou souvisí i požadavek prokázání viny, tedy není nutné, aby obviněný či obžalovaný dokazovali svou nevinu, ale musí jim být prokázána vina. Problematičtější je porovnání institutu dohody o vině a trestu se zásadou presumpce nevinny neboli zda zjištění vinny v průběhu trestního řízení (za šetření všech ostatních zásad) může být postaveno na stejnou úroveň jako prohlášení obviněného, resp. obžalovaného, protože hlavním předmětem dohody o vině a trestu je prohlášení osoby, proti které se vede trestní řízení, že skutek spáchala. Podle Evropského soudu pro lidská práva nemusí být zjištěním viny pouze odsuzující rozsudek, ale i uznání viny, protože presumpce nevinny je zásada ve prospěch obviněného, se kterou může libovolně nakládat.⁴⁵ Dohoda o vině a trestu je předložena soudu, který si odsuzujícím rozsudkem schválí, a je tedy dodržen požadavek Listiny základních práv a svobod, že každý je považován za nevinného, pokud pravomocným rozsudkem není vyslovena jeho vina.⁴⁶

⁴³ TEXTL, David, Dohoda o vině a trestu uzavřená v hlavním líčení - Qui bono? In: *Právní prostor* (26. 5. 2021) [online], [cit. 1. 1. 2022]. Dostupné z WWW: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/dohoda-o-vine-trestu-uzavrena-v-hlavnim-liceni-qui-bono>.

⁴⁴ Čl. 40 odst. 2 zák. č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

⁴⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck 2013. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 22–23.

⁴⁶ Čl. 40 odst. 2 zák. č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

Zásada volného hodnocení důkazů spočívá podle § 2 odst. 6 zák. č. 141/1961 Sb. v tom, že „orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.“ Zásada materiální pravdy pak vyžaduje, aby účelem trestního řízení bylo „nalézt pravdu o skutku, který je předmětem řízení a v němž je spatřován trestný čin, a to z hlediska skutečností podstatných pro rozhodnutí“.⁴⁷

V souvislosti s dohodou o vině a trestu zmínit zásadu rychlého procesu, která je zakotvená v Listině základních práv a svobod, která stanoví, že „každý má právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům.“⁴⁸ Stejný požadavek je zakotven i v Evropské úmluvě o lidských právech, která stanoví, že „každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu“⁴⁹. Právě dohoda o vině a trestu byla zavedena, aby zrychlila trestní řízení. Jak uvedla Důvodová zpráva: „Pomalý výkon spravedlnosti je v současné době nejzávažnějším problémem justice ve většině států Rady Evropy. Příčinou není jen růst počtu věcí projednávaných soudy a jejich větší složitost, jimž neodpovídá přiměřený růst prostředků na personální a materiální vybavení justice, ale též sama struktura kontinentálního trestního procesu (více stadií svěřených různým orgánům, opakování řady úkonů před těmito orgány, více soudních instancí se složitým systémem opravných prostředků atd.).“⁵⁰ Je tedy možné konstatovat, že dohoda o vině a trestu plně odpovídá zásady rychlého soudního procesu.

V souvislosti s dohodou o vině a trestu je třeba zmínit i zásadu oportunity (účelnosti), která se při její užití uplatňuje. Nutno uvést, že jak zásada legality,

⁴⁷ FENYK, Jaroslav, CÍSAŘOVÁ, Dagmar, GRIVNA, Tomáš a kol. *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2015, s., s. 110.

⁴⁸ Čl. 38 odst. 2 zák. č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

⁴⁹ Čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy o lidských právech.

⁵⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

tak i zásada oportunity, jsou iniciačními zásadami trestního řízení. Obě uvedené zásady jsou již chápány jako zásady komplementární, které determinují, zda má státní zástupce při rozhodování o zahájení a následném vedení trestního stíhání zkoumat pouze existenci zákonných (právních a důkazních) předpokladů trestního stíhání (zásada legality), nebo zda má zjišťovat i existenci veřejného zájmu na realizaci trestně procesního nároku státu (zásada oportunity).⁵¹

Zásada oportunity (a s ní velice úzce související diskreční pravomoc státních zástupců) je pak často skloňována v souvislosti s věcným záměrem k novému trestnímu řádu. Věcný záměr sice zamýšlí zachovat jako vůdčí zásadu legality, ovšem zdatně by jí měla sekundovat práva zásada oportunity, díky které by pak státní zástupce nemusel stíhat některé méně společensky závažné přečiny.⁵²

Všechny instituty trestního práva musí být v souladu se zásadami hmotného i procesního trestního práva. Jinými slovy v případě, že je do trestního práva zařazen nový institut, je třeba, aby byl dodržen soulad s trestněprávními zásadami. Některé ze zásad budou akcentovány více, jiné naopak mohou být pro daný institut nerelevantní, nicméně právě s ohledem na zachování jednoty trestněprávních norem, je třeba každý nový institut z hlediska zásad prozkoumat.

⁵¹ MULÁK, Jiří. Základní zásady trestního řízení a právo na spravedlivý proces. Praha: Leges, 2019, s. 139 an.

⁵² KOMISE PRO NOVÝ TRESTNÍ ŘÁD. Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád). 2008 [online]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33&k=4980&d=281460> [cit. 5. 7. 2021].

2. Vývoj dohody o vině a trestu

2.1. Základní vymezení dohody o vině a trestu

Trestní řízení je možné rozdělit do několika fází, kterými jsou přípravné řízení, předběžné projednání obžaloby, hlavní líčení, opravné řízení a vykonávací řízení.⁵³ V rámci přípravného řízení, jehož cílem je „zjistit, zda je důvodné podezření ze spáchání trestného činu konkrétní osobou, zda je na místě, aby byla podána žaloba (návrh na potrestání) a věc odevzdána soudu,“⁵⁴ nejčastěji dochází k jednání o dohodě o vině a trestu. Během přípravného řízení pak dochází k zahájení trestního stíhání a vyšetřování. Po skončení vyšetřování předkládá policejní orgán státnímu zástupci spis s návrhem na podání obžaloby. Již během vyšetřování může státní zástupce zahájit s obviněným jednání o dohodě o vině a trestu. Pokud dojde ke sjednání této dohody, státní zástupce podá soudu návrh na schválení dohody o vině a trestu.

Dohoda o vině a trestu je zařazena do části druhé zák. č. 141/1961 Sb. oddíl šestý, který je samotný určen dohodě o vině a trestu. Samotná dohoda o vině a trestu je zakotvená v § 175a zák. č. 141/1961 Sb., který upravuje jednání o dohodě o vině a trestu a § 175b zák. č. 141/1961 Sb., ve kterém jsou stanoveny podstatné náležitosti návrhu na schválení dohody o vině a trestu.

Podstatou institutu dohody o vině a trestu je uzavření dohody mezi státním zástupcem na jedné straně a obviněným na straně druhé. Tato dohoda, která následně, aby byla platná, musí být projednána ve veřejném zasedání soudem, poskytuje obviněnému možnost prohlásit svoji vinu, čímž státní zástupce může přistoupit na mírnější trest. Obviněný se tímto aktem ale vzdává práva na projednání věci v hlavním líčení, ke kterému před soudem nedochází, protože vina je již obviněným prohlášena.

Hlavními argumenty ve prospěch dohody o vině a trestu bylo především zrychlení trestního řízení, protože „*nebude se totiž nadále provádět celé trestní řízení se všemi stadii, vyhledávání důkazů v přípravném řízení se má omezit*

⁵³ FENYK, Jaroslav, CÍSAŘOVÁ, Dagmar, GRIVNA, Tomáš a kol. *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2015, s. 472.

⁵⁴ FENYK, Jaroslav, CÍSAŘOVÁ, Dagmar, GRIVNA, Tomáš a kol. *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2015, s. 472.

na nezbytné minimum, hlavní líčení se vůbec nebude konat, odvolací řízení se bude konat jen výjimečně z taxativně vymezených důvodů⁵⁵. Je tedy možné konstatovat, že dohoda o vině a trestu měla zefektivnit, a především zrychlit trestní řízení. Nicméně na druhou stranu je velmi často poukazováno na její nevýhody, kterými je především nebezpečí, že orgánům činným v trestním řízení se dostalo tímto institutem velké pravomoci, jak disponovat s průběhem řízení, a především státní zástupce by toto jejich postavení mohlo svádět k využívání institutu dohody o vině a trestu častěji, než by bylo vhodné. Výhrady se soustředí i na skutečnost, že se jedná o „tzv. kupčení se spravedlností, při němž je zmírnění trestu nabízeno výměnou za doznání obviněného jako korunní důkaz viny“.⁵⁶

Dohodu o vině a trestu je možné zařadit mezi tzv. odklony trestního řízení, jak uvádí někteří právní teoretici.⁵⁷ Např. P. Šámal poukazuje na skutečnost, že „odklony, anglicky *diversion*, znamenají odklonění od pravidelného průběhu trestního řízení. V České republice fungují od 90. let základní typy odklonů (zejména podmíněné zastavení trestního stíhání a narovnání), postupně se přidávaly další, naposledy to byla dohoda o vině a trestu.“⁵⁸ Odklony v trestním řízení představují určité alternativy ke standardnímu trestnímu řízení, které začíná postupem orgánů činných v trestním řízení v přípravné fázi trestního řízení a je ukončeno odsuzujícím rozsudkem. Odklony v trestním řízení jsou podmíněné zastavení trestního stíhání s podmíněným odložením návrhu na potrestání, trestní příkaz, schválení narovnání a odstoupení od trestního stíhání ve věcech mladistvých a dohoda o vině a trestu,⁵⁹ nicméně odborná literatury mezi odklony v trestním

⁵⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck 2013. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 2262.

⁵⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck 2013. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 2263.

⁵⁷ ŠÁMAL, Pavel. Odklony v justiční praxi. In: *Právní prosto* (1. 8. 2019) [online]. [cit. 24. 2. 2022]. Dostupné z WWW: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/odklony-v-justicni-praxi>.

⁵⁸ ŠÁMAL, Pavel. Odklony v justiční praxi. In: *Právní prosto* (1. 8. 2019) [online]. [cit. 24. 2. 2022]. Dostupné z WWW: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/odklony-v-justicni-praxi>.

⁵⁹ ŠÁMAL, Pavel, ŘÍHA, Jiří, STRYA, Jan, Odklony v justiční praxi – 1. část, *Trestněprávní revue* 2019, č. 9, s. 177 an.

řízení zařazuje také zastavení trestního stíhání.⁶⁰ Dohoda o vině a trestu tak logicky spadá mezi odklony, které jsou určitou eventualitou, ke které je možné přistoupit především z důvodu zkrácení trestního řízení za zohlednění konkrétních aspektů daného případu.

2.2. Uvedení dohody o vině a trestu do českého právního řádu

Do českého právního řádu byla dohoda o vině a trestu zavedena zák. č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, který nabyl účinnosti 1. září 2012. Tato novela trestního řádu byla vyvrcholením mnoha pokusů, jak do českého právního řádu zavést institut dohody o vině a trestu. Skutečnost, že od roku 2005 probíhaly pokusy o zavedení institutu dohody o vině a trestu do českého právního řádu, souvisela především se zavedením obdobného institutu do slovenského práva rekodifikací trestního zákoníku a trestního řádu zákonem č. 300/2005 Z. z. a 301/2005 Z.z. a současně také zavedení dohadování viny a trestu do německého práva v roce 2009.⁶¹ Hlavními důvody pro zavedení kromě inspirace slovenským pokusem v roce 2005 bylo jednak zjednodušení relativně nevhodného „*příliš formalizovaného, neefektivního trestního řízení, které zatěžovalo soudy ČR. Iniciativa státního zástupce k zahájení jednání dohody o vině a trestu měla předejít leckdy komplikovanému dokazování při hlavním líčení a ve výsledku uspokojit všechny strany trestního řízení prostřednictvím určitého kompromisu.*“⁶² ⁶³ Již v roce 2005 se do Parlamentu ČR dostal zákon s návrhem na zavedení tzv. řízení o prohlášení

⁶⁰ ŠÁMAL, Pavel, ŘÍHA, Jiří, STRYA, Jan, Odklony v justiční praxi – 1. část, *Trestněprávní revue* 2019, č. 9, s. 177 an.

⁶¹ ŠČERBA, Filip. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012. Praktik (Leges). ISBN 978-80-87576-30-4, s. 18.

⁶² KOTOUN, Adam, Dohoda o vině a trestu a její využívání v právní praxi. In: *Právní prostor* (24. 4. 2019), [cit. 24. 1. 2022]. Dostupné z WWW: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/dohoda-o-vine-a-trestu-a-jeji-vyuzivani-v-pravni-praxi#note-5>.

⁶³ MUSIL, Jan, *Dohody o vině a trestu jako forma konsenzuálního trestního řízení*. In: Ministerstvo vnitra ČR [online], [cit. 20. 1. 2022]. Dostupné z WWW: <https://www.mvcr.cz/clanek/dohody-o-vine-a-trestu-jako-forma-konsenzualniho-trestniho-rizeni.aspx>.

viny obžalovaným. Tato novela trestního řádu ovšem přijata nebyla, protože po vrácení návrhu zákona Senátem, Poslanecká sněmovna návrh znovu nepřijala.⁶⁴

K řízení o prohlášení viny obžalovaným, které mělo být do zák. č. 141/1961 Sb. zavedeno, mělo dojít po přednesení obžaloby a vyjádření poškozeného, zda uplatňuje nárok na náhradu škody. Na rozdíl od současné úpravy návrh zákona z roku 2005 počítal se zařazením řízení o prohlášení viny obžalovaným až po přednesení žaloby a poučení obžalovaného o jeho právech.

Dalším pokusem na zavedení dohody o vině a trestu do českého trestního práva byl návrh na novelizaci zák. č. 141/1961 Sb. z roku 2008, ale tento návrh neprošel ani do třetího čtení. Dohoda o vině a trestu tak byla do českého právního řádu přijata až novelou trestního řádu z roku 2012, tedy zákonem č. 193/2012 Sb. Jak uvedl J. Kocina: „*Důvody, proč se s využitím tohoto právního institutu čekalo tak dlouho, byly smíšené reakce ohledně jeho spravedlivého využití v praxi. Negativní postoj, který ze začátku přetrvával, hodnotil institut jako cizorodý, jenž je spojen s deformací některých základních zásad, na nichž je český trestní proces vytvořen, a to např. zásady zjištění skutkového stavu věci a zásady vyhledávací.*“⁶⁵ Přijetím zák. č. 193/2012 Sb. bylo reagováno také na doporučení Výboru ministrů Rady Evropy o zjednodušení trestní spravedlnosti.⁶⁶

Pokud jde o samotný institut dohody o vině a trestu, je třeba konstatovat, že se jedná o institut angloamerického právního systému, kde se označuje jako Plea of Guilty (ve Spojených státech amerických) nebo Plea of Bargaining (Velká Británie). Hlavní inspirací pro uvedený institut bylo Slovensko, které do svého trestného poriadku zakotvilo *Dohodu o vine a treste* (§ 331–335 zák. č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok). Další inspirací byla

⁶⁴ KOCINA, Jan. Velká novela trestních předpisů: Aktuální otázky dohody o vině a trestu. In: *Bulletin advokacie* 2020, č. 11, s. 17 an.

⁶⁵ KOCINA, Jan. Velká novela trestních předpisů: Aktuální otázky dohody o vině a trestu. In: *Bulletin advokacie* 2020, č. 11, s. 17 an.

⁶⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck 2013. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 2260.

bezesporu i polská úprava obdobného institutu (§ 387 KPK – polského trestního řádu z roku 1997⁶⁷).

Další úprava dohody o vině a trestu v ČR proběhla v nedávné době, v roce 2020, kdy byl přijat zák. č. 333/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

⁶⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck 2013. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 2261.

3. Dohoda o vině a trestu v kontextu trestního řízení

3.1. Jednání o dohodě o vině a trestu

Jednání o dohodě o vině a trestu je plně v kompetenci státního zástupce, který rozhoduje o tom, zda k jednání dojde či nikoliv. Jednání o dohodě o vině a trestu je tak pouze možností, nikoliv právo obviněného a, jak uvedl i Ústavní soud, „uzavření dohody o vině a trestu není nárokové“⁶⁸. Jednání o dohodě o vině a trestu může nastat v rámci trestního řízení, pokud jsou splněny některé podmínky, které jsou stanoveny v § 175a odst. 1 a odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád.

Dle Hrušákové⁶⁹ tato skutečnost může dokonce hraničit s porušením právní jistoty a práva na rovné zacházení, neboť v případě, kdy není návrh obviněného státním zástupcem shledán důvodným, obviněný je o tom pouze vyrozuměn a nemá možnost jakékoliv obrany. Nastává tedy možnost, zda by o návrhu obviněného neměl státní zástupce rozhodovat usnesením. Potom by bylo takové rozhodnutí přezkoumatelné a obviněnému bylo umožněno podat opravný prostředek.⁷⁰ Tato by šla by proti smyslu a účelu využívání odklonů, tedy zrychlení a zefektivnění trestního řízení.⁷¹

Uvedenými podmínkami jsou jednak skutečnost, že výsledky vyšetřování dostatečně prokazují závěr, že se skutek, ze kterého je dotyčný obviněn, stal, dále pak nesmí být pochybnosti o tom, že je tento skutek trestným činem a že jej spáchal obviněný⁷². Další podmínkou pak je prohlášení obviněného, že skutek, pro který je stíhán, spáchal a o této skutečnosti nejsou důvodné pochybnosti.

V první řadě je tedy třeba zjistit, zda se skutek stal. Zjištění této skutečnosti je účelem trestního řízení, stejně jako zjištění, zda skutek spáchala určitá osoba, která je obviněná a zda je skutek trestným činem.⁷³ Zjišťování,

⁶⁸ Usnesení Ústavního soudu ze dne 4. 11. 2021, sp. zn. III. ÚS 2335/21.

⁶⁹ HRUŠÁKOVÁ, Milana. Dohoda o vině a trestu z pohledu obhajoby. In: ŠČERBA a kol., 2012, op. cit., s. 33

⁷⁰ Tamtéž.

⁷¹ Tamtéž, s. 34.

⁷² Podle § 175a odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád.

⁷³ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GRIVNA. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0, s. 29–30.

zda je důvodné podezření ze spáchání trestného konkrétní osobou a také skutečnost, zda je následně podána žaloba, je hlavním cílem přípravného řízení. V této fázi jsou shromážděny důkazy svědčící v neprospěch i prospěch obviněného tak, aby mohla být zjištěna pravda o skutku, a to dle zásady materiální pravdy⁷⁴.

Podmínka dostatečného zjištění skutkového stavu koresponduje se zásadou materiální pravdy zakotvenou v ustanovení § 2 odst. 5 TŘ, kdy ani prohlášení obviněného nezbavuje OČTŘ povinnosti zjistit skutkový stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a zvážit v tomto ohledu všechny okolnosti případu. Pro uzavření dohody o vině a trestu ovšem není požadováno zjištění skutkového stavu v takové míře, jako je tomu v případě klasického řízení, což je logické, pakliže je jedním z cílů využití tohoto odklonu i zjednodušení dokazování a urychlení řízení.

Další zásadní otázkou, která je zkoumána již v přípravném řízení, je otázka, zda je skutek trestným činem. Trestným činem je takový protiprávní čin, který je v zákoně za trestný čin označen a který vykazuje znaky, jež tento zákon konkrétnímu trestnému činu připisuje.⁷⁵ Výše uvedené zkoumají orgány činné v trestním řízení vždy a posuzování výše uvedených skutečností je hlavním cílem přípravného řízení.

Poslední podmínkou pro projednávání dohody o vině a trestu je pak skutečnost, že obviněný prohlásí, že skutek, pro který je obviněn, spáchal a neexistují důvodné pochybnosti o jeho prohlášení, a to na základě opatřených důkazů a dalších výsledků přípravného řízení.

Je možné konstatovat, že podmínka prohlášení obviněného je jednou z nejzásadnějších pro jednání o vině a trestu. Velmi zásadní je formulace, že obviněný prohlásí, že skutek spáchal. Tato formulace je uvedena také v institutu narovnání⁷⁶, a z obou formulací je možné vyvodit, že stačí, když obviněný prohlásí, že skutek spáchal, ale nemusí se vyjadřovat k dalším skutkovým okolnostem případu.

⁷⁴ Srovnej § 2 odst. 5 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád.

⁷⁵ Podle § 13 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

⁷⁶ Srov. § 309 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád.

Podmínku prohlášení obviněného o spáchání stíhaného skutku nelze ztotožňovat s doznáním, neboť součástí doznání je, na rozdíl od prohlášení o spáchání skutku, i přijetí právní kvalifikace stíhaného skutku, tzn. přijetí všech okolností naplňující všechny znaky skutkové podstaty včetně zavinění. Dohoda o vině a trestu nicméně právní kvalifikaci stíhaného skutku musí obsahovat, pakliže má být tedy dohoda uzavřena, v konečném důsledku s ní tedy obviněný souhlasí. Právní kvalifikace však nemůže být předmětem vyjednávání mezi státním zástupcem a obviněným, protože odlišné posuzování stejných skutků by bylo v rozporu se zásadou rovnosti před zákonem.

Posouzení skutečnosti, zda je vhodné sjednat dohodu o vině a trestu, závisí na státním zástupci, který by měl zvážit, zda je v konkrétním případě sjednání dohody o vině a trestu vhodné. Pokud jde o vhodnost jednání o dohodě o vině a trestu, měl by státní zástupce vzít v potaz například chování obviněného po činu, přičemž by také měl vzít v úvahu, zda obviněný projevil lítost nebo snahu nahradit škodu. Státní zástupce by měl také zvážit dosavadní způsob života obviněného a v neposlední řadě také veřejný zájem, zda by se věc měla projednat před soudem. V úvahu by měla být vzata také osobnost poškozeného a jeho zájmy, náklady řízení před soudem, zájem na rychlém a přiměřeném skončení věci.⁷⁷

Nemožnost sjednání dohody o vině a trestu⁷⁸ byla zákonem č. 193/2012 Sb. stanovena pro dvě situace. První z nich byla nemožnost jednání o dohodě o vině a trestu v případě zvláště závažných zločinů, jejichž horní hranice trestu odnětí svobody byla stanovena na deset let a také nebylo možné z logiky věci jednat o dohodě o vině a trestu v řízení proti uprchlému. Novelou zákona č. 333/2020 Sb. účinnou od 1. října 2020 byla ukončena nemožnost sjednání dohody o vině a trestu v případě zvláště závažného zločinu. Jinými slovy v současné době je tedy možné jednat o dohodě o vině a trestu ve všech případech s výjimkou řízení proti uprchlému. Současně je třeba zmínit znění § 63 zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, který explicitně

⁷⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck 2013. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 2274.

⁷⁸ Srovnej § 175a odst. 8 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád.

vylučuje pro mladistvého, který nedovršil osmnáctý rok věku, sjednání dohody o vině a trestu.

Samotné jednání o dohodě o vině a trestu začíná podle § 175a odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, tak, že státní zástupce předvolá obviněného a zároveň o době a místě jednání vyrozumí i obhájce obviněného a také poškozeného, který se může této dohody účastnit. Obhájce obviněného se musí jednání o dohodě o vině a trestu účastnit, ale mohou nastat i situace, kdy obviněný obhájce nemá, protože nebyly naplněny podmínky nutné obhajoby. Obviněný musí mít obhájce např. v takových případech, kdy je ve vazbě, ve výkonu trestu odnětí svobody apod. nebo jeho svéprávnost je omezena.⁷⁹ Vzhledem k systematické trestního řádu a zařazení institutu dohody o vině a trestu do přípravného řízení, dá se předpokládat, že návrh státního zástupce nebo obviněného na sjednání dohody o vině a trestu bude zpravidla docházet v přípravném řízení, nicméně novelou trestního řádu, zákonem č. 333/2020 Sb. je umožněno sjednat dohodu o vině a trestu i v hlavním líčení. Podle § 206b odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb. ve znění novely č. 333/2020 Sb.: *„Má-li předseda senátu vzhledem k okolnostem případu za to, že by bylo vhodné sjednání dohody o vině a trestu, poučí obžalovaného o možnosti takového postupu a o důsledcích s tím spojených. Poté zjistí stanovisko obžalovaného, státního zástupce a poškozeného, je-li přítomen, k takovému postupu. Vyjádří-li se státní zástupce a obžalovaný, že mají zájem jednat o dohodě o vině a trestu, předseda senátu hlavní líčení na nezbytnou dobu přerušuje za účelem jejího sjednání mimo hlavní líčení; je-li to s ohledem na okolnosti zapotřebí, hlavní líčení odročí. Návrh na sjednání dohody o vině a trestu může podat i státní zástupce nebo obžalovaný, předseda senátu není povinen takovému návrhu vyhovět.“* O této skutečnosti viz níže.

Pro zajímavost je možné uvést, že podle vzoru dohody o vině a trestu schválil Nejvyšší správní soud např. 18. ledna 2021 dohodu o vině a kárném opatření, která byla uzavřena se soudcem Okresního soudu v Ústí nad Labem,

⁷⁹ Důvodem nutné obhajoby je i skutečnost, že se jedná o řízení proti uprchlému, ale v takovém případě není možné jednat o dohodě o vině trestu. Důvody nutné obhajoby blíže viz § 36 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád.

který se dopustil kárného provinění tím, že v letech 2016 až 2020 „opakovaně vstupoval do vnitřní databáze soudu – elektronického rejstříku ISAS a bez relevantního zákonného důvodu zde vyhledával informace o osobách či řízeních, které nesouvisely s jeho rozhodovací činností“.⁸⁰ Se soudcem byla následně uzavřena dohoda o vině a kárném opatření. První dohoda o vině a kárném opatření byla schválena Nejvyšším správním soudem jako kárným soudem v návrhu proti soudkyni Okresního soudu v Uherském Hradišti 15. dubna 2019.⁸¹

3.2. Obsah dohody o vině a trestu

V okamžiku, kdy dojde k naplnění zákonných podmínek na schválení dohody o vině a trestu, následuje projednání případných nároků poškozeného a také dohadování sankce, která bude obviněnému za spáchání jeho skutku uložena.⁸² K tomuto jednání dochází mezi státním zástupcem, obviněným a jeho obhájcem. Součástí tohoto jednání ovšem nemůže být právní kvalifikace skutku. Na rozdíl od angloamerického pojetí tohoto institutu, je možné v rámci jednání o schválení dohody o vině a trestu jednat také o právní kvalifikaci konkrétního činu, ale v podmínkách kontinentálního, resp. konkrétně českého práva není jednání o právní kvalifikaci skutku možné. Jak uvádí odborná literatura, „z hlediska zachování rovnosti před zákonem nelze připustit, aby stejné skutky byly z hlediska právní kvalifikace posuzovány odlišně, a to jen kvůli urychlení trestního řízení.“⁸³ Právě nesoulad právní kvalifikace se zjištěným skutkovým stavem může být důvodem pro neschválení dohody o vině a trestu soudem.⁸⁴

Jak bylo uvedeno výše, jednání o dohodě o vině a trestu se účastní státní zástupce, obviněný, kteří může být v dohodě o vině a trestu identifikováni, ale může se ho také účastnit i poškozený⁸⁵. Poškozeným je ten,

⁸⁰ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 1. 2021, sp. zn. 11Kss 7/2020-42.

⁸¹ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 3. 2019, sp. zn. 11 Kss 8/2018-135.

⁸² ŠČERBA, Filip. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012. Praktik (Leges). ISBN 978-80-87576-30-4, s. 30.

⁸³ ŠČERBA, Filip. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012. Praktik (Leges). ISBN 978-80-87576-30-4, s. 46.

⁸⁴ Srovnej § 314r odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád.

⁸⁵ Podle § 175a odst. 6 písm. a) zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád.

komu bylo trestným činem ublíženo na zdraví nebo mu byla způsobena majetková škoda nebo nemajetková újma, případně se může jednat o osobu, na jejíž úkor se obviněný obohatil.⁸⁶ Během jednání se respektuje autonomie vůle poškozeného neúčastnit se jednání o dohodě o vině a trestu.⁸⁷

Pokud jde o trestný čin a jeho právní kvalifikaci, je nutné, aby dohoda o vině a trestu obsahovala „*popis skutku, pro který je obviněný stíhán, s uvedením místa, času a způsobu jeho spáchání, případně jiných okolností, za nichž k němu došlo, tak, aby nemohl být zaměněn s jiným skutkem*“⁸⁸ a „*označení trestného činu, který je v tomto skutku spatřován, a to jeho zákonným pojmenováním, uvedením příslušného ustanovení zákona a všech zákonných znaků včetně těch, které odůvodňují určitou trestní sazbu*“⁸⁹. Jinými slovy je možné shrnout, že dohoda o vině a trestu musí obsahovat konkrétní popis skutku, a to včetně okolností, za kterých k tomuto skutku došlo. Dále pak musí obsahovat právní kvalifikaci skutku jako trestného činu, tedy především jeho zákonné pojmenování a uvedení, zda se jedná o zločin nebo přečin⁹⁰, dále musí obsahovat ustanovení zákona a současně i znaky uvedené v zákoně včetně takových, které zdůvodňují trestní sazbu.⁹¹

Hlavním cílem jednání o dohodě o vině a trestu je tedy stanovení sankce. Vzhledem ke skutečnosti, že jednání probíhá mezi státním zástupcem, obviněným a jeho obhájcem, je možné konstatovat, že v tomto případě do určité míry absentuje rozhodovací role soudu podle Ústavy ČR, která stanoví, že pouze soudy rozhodují o vině a trestu za trestné činy.⁹² Je zřejmé, že určité rozhodnutí soudu je při schvalování dohody o vině a trestu zachováno.

Trest, který je následně stanoven v dohodě o vině a trestu, musí být přesně definován, tedy je nutné, aby byl vymezen jeho druh, tedy skutečnost, zda se jedná o trest nebo ochranné opatření a následně i druh trestu či

⁸⁶ Podle § 43 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád.

⁸⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck 2013. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 2286.

⁸⁸ Podle § 175a odst. 6 písm. c) zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád.

⁸⁹ Podle § 175a odst. 6 písm. d) zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád.

⁹⁰ Srovnej s obsahem rozsudku podle § 120 odst. 3 zákona č. 141/1961 S., trestní řád.

⁹¹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck 2013. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 2287.

⁹² Podle čl. 90 zákona č. 1/1993 Sb., Ústava ČR.

ochranného opatření. Dále je třeba stanovit výměr, případně také zkušební dobu. „Při dohodě o druhu a výměře trestu se přihlédne i k tomu, zda obviněný trestným činem získal nebo se snažil získat majetkový prospěch.“⁹³ V souvislosti s tím pak následně dohoda o vině a trestu obsahuje i „rozsah a způsob náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, bylo-li dohodnuto“.⁹⁴

Zároveň dohoda o vině a trestu může obsahovat i ochranné opatření, pokud bylo dohodnuto.⁹⁵ Dle českého právního řádu je možné uložit celkem čtyři ochranná opatření, kterým jsou podle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ochranné léčení, zabezpečovací detence, zabránění věci a zabránění části majetku⁹⁶ a jedno je upraveno v zákoně č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, kde je jako ochranné opatření vymezena navíc ochranná výchova.⁹⁷ Nicméně vzhledem ke skutečnosti, že dohodu o vině a trestu nelze sjednat s mladistvým, ochranná výchova jako ochranné opatření v dohodě o vině a trestu být nemůže a „vyloučeny jsou i další varianty zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty, tedy postupy podle § 101 odst. 1 písm. a) či c) tr. zák. (dohoda o vině a trestu se nemůže týkat zúčastněné osoby, trestní řád s tímto subjektem v této souvislosti nijak nepočítá).“⁹⁸

3.3. Řízení o návrhu na schválení dohody o vině a trestu

Z jednání o dohodě o vině a trestu nakonec vznikne samotný návrh na schválení dohody o vině a trestu, který následně musí být schválen soudem. Návrh na schválení dohody o vině a trestu je zvláštní formou rozhodnutí, „která je vedle obžaloby a návrhu na potrestání třetím rozhodnutím, na jehož základě lze vést trestní stíhání před soudy, jediným oprávněným subjektem, který může takové rozhodnutí učinit a věc soudu předložit, zůstává i nadále státní zástupce“.⁹⁹

⁹³ Podle § 175a odst. 6 písm. f) zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád.

⁹⁴ Podle § 175a odst. 6 písm. g) zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád.

⁹⁵ Podle § 175a odst. 6 písm. h) zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád.

⁹⁶ Podle § 98 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

⁹⁷ Podle § 21 zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže.

⁹⁸ ŠČERBA, Filip. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012. Praktik (Leges). ISBN 978-80-87576-30-4, s. 31.

⁹⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck 2013. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 2293.

V případě, že se státní zástupce a obviněný dohodnou na jednání o dohodě o vině a trestu a následně z tohoto jednak vzejde návrh na schválení dohody o vině a trestu, představuje to jeden z důvodů pro předběžné projednání obžaloby.¹⁰⁰ Zákon zároveň vymezuje, že k předběžnému jednání o návrhu na schválení dohody o vině a trestu může dojít pouze v případě, že „vzhledem k okolnostem případu by bylo vhodné sjednání dohody o vině a trestu“¹⁰¹. Takovými případy jsou všechny případy s výjimkou řízení proti uprchlému a v řízení v trestních věcech mladistvých¹⁰².

Soud následně po podání obžaloby tuto obžalobu přezkoumá podle § 185 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, a výsledkem tohoto zkoumání je následně rozhodnutí o tom zda dojde k zastavení trestního stíhání. Soud zároveň musí přezkoumat, zda skutek, který je předmětem obžaloby, není třeba posuzovat dle jiného ustanovení, zda nebyla v řízení před podáním obžaloby žádná závažná pochybení atd.¹⁰³

Soud následně přistoupí k posouzení, zda okolnosti jsou vhodné pro sjednání dohody o vině a trestu. Musí být splněny všechny obligatorní náležitosti – tedy skutek, ze kterého je dotýčný obviněn, musí být trestným činem, nejsou důvodné pochybnosti o tom, zda obviněný skutek spáchal a obviněný se k činu doznal. Zároveň sjednání dohody o vině a trestu nesmí být zákonem vyloučeno (viz výše).

Následně pak soud nařídí předběžné projednání obžaloby. V případě, že v této fázi ještě není vyhotoven návrh na schválení dohody o vině a trestu, „soud stanoví státnímu zástupci přiměřenou lhůtu k podání návrhu na schválení takové dohody“.¹⁰⁴ Po podání vlastního návrhu na schválení dohody o vině a trestu následně předseda senátu přezkoumá tento návrh a podle obsahu buď nařídí veřejné zasedání k rozhodnutí o návrhu na schválení

¹⁰⁰ Podle § 186 písm. g) zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění novely zákona č. 193/2012 Sb.

¹⁰¹ Podle § 186 písm. g) zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění novely zákona č. 193/2012 Sb.

¹⁰² Dle § 63 zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže.

¹⁰³ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck 2013. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 2456.

¹⁰⁴ Podle § 187 odst. 4 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění novely č. 193/2012 Sb.

dohody o vině a trestu, rozhodne o odmítnutí návrhu nebo nařídí předběžné projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu.¹⁰⁵

Přezkoumání návrhu na dohodu o vině a trestu předsedou senátu se v této fázi řízení soustředí především na skutečnost, zda nedošlo v předchozích fázích trestního řízení k procesním vadám, pro které by bylo nutné řízení o schválení návrhu na schválení dohody o vině a trestu zastavit. „*Rozsah přezkoumání návrhu na schválení dohody o vině a trestu a obsahu spisu je stejný jako v případě obžaloby, je třeba přezkoumat celý návrh na schválení dohody o vině a trestu i celý spisový materiál.*“¹⁰⁶ Pokud jde o lhůty, trestní řád nestanoví žádné lhůty pro přezkoumání návrhu na schválení dohody o vině a trestu, nicméně z intence zákonodárce plyne, že tento přezkoumání by měl být daleko kratší a méně časově náročnější než nařízení hlavního líčení a celý jeho průběh. Někteří autoři¹⁰⁷ poukazují v této souvislosti na analogii s § 181 odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, „*předseda senátu je povinen v řízení před okresním soudem ve lhůtě tří týdnů a před krajským soudem jako soudem prvního stupně ve lhůtě tří měsíců od podání obžaloby nařídít ve věci hlavní líčení, předběžné projednání obžaloby nebo učinit jiný úkon směřující k rozhodnutí věci, včetně pověření Probační a mediační služby k úkonům směřujícím k rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání nebo o schválení narovnání anebo jinému rozhodnutí věci mimo hlavní líčení. Nemůže-li tak ze závažných důvodů učinit, předloží spis předsedovi soudu, který podle povahy věci buď uvedenou lhůtu na nezbytně nutnou dobu prodlouží nebo v souladu s rozvrhem práce soudu učiní jiné vhodné opatření k zajištění plynulosti řízení.*“ Z uvedeného ustanovení je tedy možné dovodit, že toto přezkoumání by mělo trvat nanejvýše tři týdny před okresním a tři měsíce před krajským soudem, nicméně tato analogie je pouze teoretická a vzhledem ke skutečnosti, že zákon tento termín výslovně nestanoví, je velmi těžko vymahatelná.

¹⁰⁵ Podle § 314o zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění novely č. 193/2012 Sb.

¹⁰⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck 2013. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 3632.

¹⁰⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck 2013. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 3632.

Ač se v případě dohody o vině a trestu má jednat o takový institut, který má napomáhat ke snížení administrativní zátěže justice a zároveň k urychlení jednotlivých řízení, někteří autoři se kloní k závěru,¹⁰⁸ že i v případě, že soud schvaluje návrh na schválení dohody o vině a trestu, měl by státní zástupce předat soudu celý spis, „*kteřý bude obsahovat veškeré zajištěné důkazy v přípravném řízení nashromážděné až do sjednání dohody o vině a trestu, bude obsahovat též protokol o jednání o dohodě o vině a trestu, aby soud mohl adekvátně posoudit, zda nedošlo v přípravném řízení k závažným procesním vadám, či zda je uzavřená dohoda o vině a trestu správná a přiměřená.*“ Přestože je takový požadavek vzhledem ke skutečnosti, že pouze soud rozhoduje o vině a trestu, velmi dobře obhajitelný, bezesporu představuje určitou administrativní zátěž a je otázkou, zda jednání soudu bude opravdu pružnější, pokud se i v okamžiku projednávání návrhu na schválení dohody o vině a trestu bude seznamovat s celým obsahem spisu. Nutno ale ovšem poznamenat, že opačná situace by mohla odejmout soudu rozhodnutí o návrhu o schválení dohody o vině a trestu, neboť by nedisponoval všemi potřebnými informacemi a fakty, které obsahuje vyšetřovací spis.

Samotné schválení dohody o vině a trestu soudem se podle § 314q odst. 3 zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád, se děje ve veřejném zasedání. Uvedený paragraf dále stanoví, že „*předseda senátu předvolá k veřejnému zasedání obviněného; o době a místu řízení vyrozumí státního zástupce a obhájce obviněného, jakož i poškozeného. Má-li poškozený zmocněnce, vyrozumí se o veřejném zasedání jen jeho zmocněnec. Veřejné zasedání se koná za stálé přítomnosti obviněného a státního zástupce.*“

Po zahájení zasedání se předseda následně ptá obviněného, zda rozumí sjednané dohodě a zda je mu zřejmá její podstata. Dále je nutné ověřit, zda si je obviněný vědom, jaká je právní kvalifikace skutku a jaký trest je následně vyměřen.¹⁰⁹ Kromě toho je nutné zjistit, zda doznání viny učinil bez nátlaku a zda jsou mu známy veškeré důsledky schválení této dohody.

¹⁰⁸ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck 2013. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 2294.

¹⁰⁹ Podle § 314q odst. 3 písm. a) zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád ve znění pozdějších předpisů.

V případě, že je přítomen poškozený, může se i on k celé věci před soudem vyjádřit.¹¹⁰

Omezená role soudu se v tomto případě projevuje tak, že může rozhodovat o skutku pouze v rozsahu, který je uveden v dohodě. Soud následně může a nemusí dohodu schválit. Neschválí ji v takovém případě „*je-li nesprávná nebo nepřiměřená z hlediska souladu se zjištěným skutkovým stavem nebo z hlediska druhu a výše navrženého trestu, případně ochranného opatření, nebo nesprávná z hlediska rozsahu a způsobu náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, anebo zjistí-li, že došlo k závažnému porušení práv obviněného při sjednávání dohody o vině a trestu.*“¹¹¹ V případě neschválení dohody o vině a trestu soud rozhoduje usnesením a vrací věc do přípravného řízení. Proti usnesení je přípustná stížnost. Schválení dohody o vině a trestu se děje odsuzujícím rozsudkem, ve kterém se uvede výrok o vině a trestu.

3.4 Schválení dohody o vině a trestu při hlavním líčení

Poslední změnou oproti dosavadní úpravě dohody o vině a trestu je přidání možnosti sjednat dohodu o vině a trestu i po zahájení hlavního líčení. Tedy nejenom v rámci přípravného řízení, jako tomu bylo doposud. K této změně došlo zejména z důvodu požadavků státních zástupců, které vzniklo na Memorandu o součinnosti¹¹², kde se diskutovalo zejména o širším využití odklonů, tedy včetně dohody o vině a trestu. Předsedovi senátu je dána možnost navrhnout sjednání dohody o vině a trestu. V případě, že obviněný a státní zástupce jsou takové dohodě nakloněni, předseda senátu na nezbytnou dobu přeruší hlavní líčení. Pokud by došlo k odročení hlavního líčení, vyrozumí státní zástupce soud bez zbytečného odkladu o jednání dohody o vině a trestu. Pokud se na trestu obžalovaný a státním zástupcem dohodnou, pokračuje se v hlavním líčení. Státní zástupce přednese a navrhne soudu schválení dohody o vině a trestu. Státní zástupce soud vyrozumí také o tom, kdyby nedošlo k dohodě, o náhradě škody nebo nemajetkové újmy

¹¹⁰ Podle § 314q odst. 4 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád ve znění pozdějších předpisů.

¹¹¹ Podle § 314r odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád ve znění pozdějších předpisů.

¹¹² Memorandum o součinnosti [online]. Praha, 2018 [cit. 2021-03-13]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/assets/memorandum-o-soucinnosti.pdf>

v penězích anebo o vydání bezdůvodného obohacení. Pokud ke sjednání dohody nedojde nebo soud dohodu o vině a trestu neschválí, pokračuje se v hlavním líčení. Ustanovení § 206c) trestního řádu nově popisuje, že obžalovaný po neschválení dohody o vině a trestu může prohlásit vinu o spáchání skutku anebo některého ze skutků, a že souhlasí s právní kvalifikací takového skutku. Soud poté rozhodne, zda vinu přijímá, či nikoliv. V případě kladného rozhodnutí, soud dokazování v rozsahu, v jakém obžalovaný vinu přiznal, nebude provádět. Důležité je také zmínit, že už jednou soudem přijaté prohlášení viny nelze vzít zpět, a ani proti skutečnostem v něm uvedených podat opravný prostředek. Jestliže by, ale soud prohlášení viny nepřijal, nebude se k němu přihlížet.¹¹³

¹¹³ 1 KOCINA, Jan. Velká novela trestních předpisů: Aktuální otázky dohody o vině a trestu [online]. 12. 12. 2020 [cit. 2021- 03-13]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2020/12/12/velka-novela-trestnich-predpisu-aktualni-otazky-dohody-o-vine-atrestu/> (upraveno)

4. Dohoda o vině a trestu ve smyslu novely 333/2020 Sb.

4.1. Hlavní změny uvedené do trestního řádu novelou 333/2020 Sb.

Novela trestního řádu č. 333/2020 Sb. kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, přinesla do institutu dohody o vině a trestu několik zásadních změn. Změny, které tato novela trestního řádu vnesla, spočívaly především v opatřeních, která měla zvýšit ukládané peněžité tresty, jak vyplývá z důvodové zprávy.

Důležitou změnou je, jak bylo uvedeno výše, možnost sjednání dohody o vině a trestu v hlavním líčení, a to vložением § 206b zákona 141/1961 Sb., trestní řád, novelou č. 333/2020 Sb. Zároveň s tím souvisí i změna § 196 zákona č. 141/1961 Sb. novelou č. 333/2020 Sb., kdy při doručení opisu obžaloby předseda senátu upozorní obžalovaného, že má právo vyjádřit se ke skutečnostem a současně se ho zeptá, zda má zájem uzavřít dohodu o vině a trestu.¹¹⁴

V předchozí kapitole bylo zmíněno, že iniciativa sjednání dohody o vině a trestu je dána státnímu zástupci, a proto někteří odborníci dovozují, že právě z toho důvodu není možné sjednání dohody o vině a trestu „*proti vůli státního zástupce*“.¹¹⁵ Je tedy možné říct, že novelou byla zavedena možnost jednání o dohodě o vině a trestu po přednesení žaloby, tedy v rámci hlavního líčení. Pro tuto možnost pak platí stejná pravidla jako pro jednání o dohodě o vině a trestu v rámci předběžného řízení, tedy je nutná existence vůle státního zástupce pro jednání o dohodě o vině a trestu, dále pak v případě, že má

¹¹⁴ Podle § 196 odst. 2 písm. b) zákona č. 141/1961 Sb., trestní zákoník, ve znění novely č. 333/2020 Sb.

¹¹⁵ Např. TEXL, David, Dohoda o vině a trestu uzavřená v hlavním líčení - Qui bono? In: *Právní prostor* (26. 5. 2021) [online], [cit. 1. 1. 2022]. Dostupné z WWW: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/dohoda-o-vine-trestu-uzavrena-v-hlavnim-liceni-qui-bono>. Srovnej: VANTUCH, Pavel, K dohodě o vině a trestu mezi obžalovaným a státním zástupcem po přednesení obžaloby. In: *Advokátní deník* (6. 5. 2021) [online], [cit. 1. 1. 2022]. Dostupné z WWW: <https://advokatnidenik.cz/2021/05/06/k-dohode-o-vine-a-trestu-mezi-obzalovanym-a-statnim-zastupcem-po-predneseni-obzaloby/>.

obžalovaný obhájce, je nutné, aby takovému jednání byl jeho obhájce přítomen.

Otázkou je ovšem přínos této změny. Bezesporu lze souhlasit s názorem, že někteří obvinění se o možnosti sjednání dohody o vině a trestu v přípravném řízení nemuseli dozvědět, a proto zákonodárce přidal informování o tomto institutu do stadia po přečtení obžaloby. Oprávnění sjednat dohodu o vině a trestu nicméně i v tomto případě přísluší státnímu zástupci a je to pouze on, který může podat soudu návrh na sjednání dohody o vině a trestu.

Jaká ovšem mohou nastat úskalí použití této procesní změny. Určité nebezpečí přináší v souvislosti s výše uvedenou změnou, tedy možností sjednat dohodu o vina a trestu i po přečtení obžaloby, § 206a odst. 2 zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád ve znění novely č. 333/2020 Sb. Podle § 206a odst. 2 zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění novely č. 333/2020 Sb., osobně tuto dikci shledávám jako velmi nešťastnou, a to především z toho důvodu, že staví na roveň doznání a prohlášení viny. Respektive tyto dvě věci nemůže prohlásit obhájce, pokud se hlavní líčení koná bez obžalovaného. Skutečnost, že zákonodárce umožnil přejít k jednání o dohodě o vině a trestu po přečtení obžaloby, logicky se musel vypořádat i s případem, kdy obžalovaný nebude hlavnímu líčení přítomen. Z logiky věci pak prohlášení viny vyňal z možností obhájce.

Problém ovšem, který může nastat, tkví v tom, že v případě, že obžalovaný využije svého práva a se státním zástupcem se pokusí sjednat dohodu o vině a trestu, ale tato jednání z nějakého důvodu nevyústí v návrh na schválení dohody o vině a trestu, může to následně změnit pohled soudce na obžalovaného a tato skutečnost může mít vliv i na zásadu bezprostřednosti, neboť se dá předpokládat, že hlavní líčení tak bude odročeno.¹¹⁶

Navíc je otázkou, jakým způsobem následně v takovém případě dojde k jednání o dohodě o vině a trestu. V zásadě mohou nastat dva případy. Předseda senátu přeruší hlavní líčení a na dobu sjednání dohody o vině

¹¹⁶ VANTUCH, Pavel, K dohodě o vině a trestu mezi obžalovaným a státním zástupcem po přednesení obžaloby. In: *Advokátní deník* (6. 5. 2021) [online], [cit. 1. 1. 2022]. Dostupné z WWW: <https://advokatnidenik.cz/2021/05/06/k-dohode-o-vine-a-trestu-mezi-obzalovanym-a-statnim-zastupcem-po-predneseni-obzaloby/>.

a trestu může státnímu zástupci a obžalovanému stanovit určitý čas, nebo je možné odročit hlavní líčení. Z pohledu samotného jednání o dohodě o vině a trestu a jeho závažnosti je pravděpodobné, že bude spíše docházet k odročení hlavního líčení, přičemž se zde opět naskytá otázka, zda je takový postup časově úsporný, jak mělo zavedení institut dohody o vině a trestu zajistit.

Další změnou v institutu dohody o vině a trestu související s novelou č. 333/2020 Sb., je odstranění nutnosti mít obhájce při sjednávání dohody o vině a trestu. Jinými slovy novelou č. 193/2012 Sb. byla přidána do důvodů nutné obhajoby skutečnost, že jde o jednání o uzavření dohody o vině a trestu. Novelou č. 333/2020 Sb. byla povinnost mít obhájce odstraněna, „*když právě tento důvod odborná veřejnost označovala za jeden z hlavních pro minimální využívání dohody o vině a trestu*“.¹¹⁷ Důvodem pro to byla především skutečnost, že v případě, kdy státní zástupce uvažoval o přistoupení na jednání o dohodě o vině a trestu, musel v případě, že obviněný neměl obhájce, ho vyzvat k tomu, aby si obhájce zvolil. Celý tento proces byl značným zdržením, a tedy šel proti původnímu smyslu dohody o vině a trestu, která měla trestní řízení urychlovat. Také z toho důvodu nebyly dohody o vině a trestu tak hojně využívány a státní zástupce spíše přistoupil k využití jiného institutu než k jednání o dohodě o vině a trestu. „*Důsledkem takové změny bude nepochybně vyšší motivace pro státní zástupce přistoupit k jednání o dohodě o vině a trestu, současně však nelze opomenout, že v případě řízení o trestném činu, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní sazbou vyšší než pět let, musí mít obviněný obhájce již v přípravném řízení.*“¹¹⁸

Další změnou oproti předchozí právní úpravě je odstranění nemožnosti sjednání dohody o vině a trestu za zvlášť závažné zločiny. Jinými slovy zákonodárce zúžil množství situací, kdy nebude možné zahájit jednání o dohodě o vině a trestu. Zatímco před rokem 2020 nebylo možné sjednat dohodu o vině a trestu v případě závažných zločinů a v případě – celkem

¹¹⁷ KUČERA, Jakub, Novelizace dohody o vině a trestu a její možné dopady. In: *Trestněprávní revue* 2021, č. 2, s. 71 an.

¹¹⁸ KUČERA, Jakub, Novelizace dohody o vině a trestu a její možné dopady. In: *Trestněprávní revue* 2021, č. 2, s. 71 an.

logickém – v řízení proti uprchlému, v současnosti už je dohoda o vině a trestu vyloučena pouze v řízení proti uprchlému.

4.2. Shrnutí významu uvedené novely

Obecně je možné novelu zákona č. 333/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, považovat za velmi přínosnou. Bezesporu lze ocenit skutečnost, že v současné době – na rozdíl od doby před rokem 2020 – je možné zahájit jednání o dohodě o vině a trestu za jakýkoliv trestný čin (s výjimkou řízení proti uprchlému). Vzhledem k tomu, že zákonodárce již samotným zavedením institutu dohody o vině a trestu sledoval snížení administrativní zátěže soudů, a především snížení časové náročnosti soudních řízení, bylo do značné míry nelogické, že právě z možnosti o sjednání dohody o vině a trestu byly vyloučeny zvláště závažné zločiny.

Právě v případech zvláště závažných zločinů se jedná o takové případy, které vyžadují velmi podrobnou přípravu orgánů činných v trestním řízení a následně, např. během hlavního líčení, i velmi podrobné dokazování. Vzhledem ke skutečnosti, že za takové trestné činy je stanovena trestní sazba minimálně 10 let odnětí svobody, je logické, že soudy velmi často potřebují dostatečné množství času a důkazů, aby se vyhnuly pochybnostem o vině nebo nevině obžalovaného.

Právě v okamžiku, kdy obžalovaný ze zvláště závažného zločinu svůj čin prohlásí a budou splněny všechny podmínky pro sjednání dohody o vině a trestu, jejímu uzavření nic nebrání. Z tohoto důvodu mi právě v případech zvláště závažných zločinů přijde, že to byla především ona časová úspora, která nakonec zákonodárce vedla k zavedení tohoto institutu do českého právního řádu. Právě tato časová úspora je daleko markantnější než např. u přečinů nebo zločinů. Osobně toto považuji za velice šťastný krok a tuto změnu hodnotím kladně. Kladně jak co s týče policejního orgánu, tak i z pohledu státního zastupitelství. Opakovaně náš článek dostával zpětnou vazbu od státních zástupců, že i když se případy zvláště závažných zločinů jeví v přípravném řízení jako jasné a zdálo se, že při hlavním líčení u soudu

nebude žádný problém s usvědčením pachatele, tak u soudu se věc již tak jasně nejevila a v podstatě se z některých případů stávaly časově a administrativně náročně trestní věci s ne tak jistým výsledkem. Kladně to hodnotím i z pozice a pohledu obviněného, který je v případech zvláště závažných zločinů reálně ohrožený trestní sazbou s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let. Tudíž zde vidím daleko větší motivaci obviněného prohlásit spáchání skutku a vyjednat tak si tak menší trest, než který by případně byl uložený u soudu. V trestních věcech, které jdou vyřídit trestním příkazem, tedy nelze uložit nepodmíněný trest, je motivace obviněného jednat o dohodě o poznání nižší. V těchto případech sjednání dohody o vině a trestu zpravidla není méně administrativně náročné než klasické vyřízení věci.

Současně je možné i další změnu, kterou přinesl zák. č. 333/2020 Sb. a jež se týkala nutné obhajoby, označit jako velmi žádoucí. Před nabytím účinnosti uvedené novely, bylo nutné, aby v případě, že obviněný chtěl sjednat dohodu o vině a trestu, a neměl obhájce – neboť se nejednalo o případ nutné obhajoby – musel si právě pro sjednání této dohody obhájce obstarat. Tato skutečnost opět mohla působit určité průtahy v jednání. Jinými slovy v některých případech se státnímu zástupci nevyplatilo, pokud obviněný neměl od počátku řízení obhájce, uvažovat o jednání o dohodě o vině a trestu, neboť mohl využití jiné, procesně rychlejší prostředky (např. návrh na potrestání).

Naopak do značné míry problematická se zdá změna, která přinesla možnost zahájení jednání o dohodě o vině a trestu po přečtení obžaloby. Přestože je pochopitelný cíl zákonodárce, je možné konstatovat, že tato změna přinese spíše problematický výsledek. Jak již bylo uvedeno, je zahájení jednání o dohodě o vině a trestu v hlavním líčení časově náročné, neboť bude muset docházet k odročení hlavního líčení. Problém pak nastane i v okamžiku, kdy dohoda o vině a trestu sjednána nebude a opět bude svoláno hlavní líčení. Tento postup by mohl mít vliv nejen na samotné nezávislé rozhodování soudce a senátu ohledně samotného skutku a viny či nevinu obviněného, ale mohlo by to mít vliv i na některé procesní zásady – jako např. zásadu bezprostřednosti apod.

4.3. Návrhy de lege ferenda

Vzhledem k výše uvedenému by bylo z mého hlediska velmi přínosné odstranit některá ustanovení novely č. 333/2020 Sb. je jím především odstranění § 206a zák. č. 141/1961 Sb., trestního řádu, ve znění pozdějších předpisů. Myslím, že pokud zákonodárce sledoval cíl, aby všichni obvinění/obžalovaní byli poučeni o možnosti sjednání dohody o vině a trestu, bylo by možné tato poučení zakomponovat do předchozího stadia trestního řízení, tedy do přípravného řízení. Myslím, že právě v přípravném řízení má dohoda o vině a trestu své tradiční místo, a proto by neměla vybočovat do hlavního líčení, neboť to může mít jak procesní, tak hmotněprávní důsledky. K tomuto bych chtěl uvést situaci na našem článku. Prakticky se nevyskytují případy, kdy by obviněný nebyl poučen o možnosti sjednání dohody o vině a trestu a v protokolu o výsledku obviněného nebylo jeho stanovisko k této možnosti. Pokud se státní zástupce přímo neúčastní výsledku obviněného a nesjedná dohodu přímo do protokolu, má policejní komisař již od státního zástupce takové informace, že je schopný v hrubých rysech obviněnému nastínit jaký bude státní zástupce navrhopat trest v případě uzavření dohody o vině a trestu a jaký trestu bude navrhopat u hlavního líčení. Není výjimkou, že pokud má obviněný kladný postoj ke sjednání dohody o vině a trestu, tedy policejní komisař v tomto duchu s obviněným sepíše protokol, vyrozumí ho o termínu jednání na státním zastupitelství a spisovou dokumentaci poté předá ke sjednání dohody.

Zároveň právě s ohledem na tuto logiku by bylo možné vypustit i § 206b zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů: Opět si myslím, že i toto ustanovení trochu nabourává původní rámec dohody o vině a trestu, a to ve prospěch předsedy senátu, který v jejím sjednání dle výše uvedeného paragrafu hraje určitou roli. Myslím, že tradičně je dohoda o vině a trestu, resp. její sjednání v rukou státního zástupce, a proto by bylo vhodné ponechat soud pouze úlohu závěrečného schválení nebo zamítnutí návrhu na sjednání dohody o vině a trestu.

Současně není zcela jasné, jak se bude postupovat v případech, kdy se skutek bude sestávat z více skutkových podstat trestných činů, a obviněný prohlásí spáchání pouze k některému nebo k části z nich. V takovém případě

– jak se dá z dikce zákona vyvodit – dohoda o vině a trestu sjednána není a trestní řízení pokračuje hlavním líčením, kde přichází dokazování, které se týká všech trestných činů obviněného. Vzhledem ke skutečnosti, že dohoda o vině a trestu sleduje cíl snížit časovou náročnost projednávaných případů a snížit administrativní zátěž soudům, bylo by možná vhodné zauvažovat o tom, že pokud obviněný (třeba i záměrně) bude chtít sjednat dohodu o vině a trestu pouze na část trestných činů, ze kterých je obviněn, myslím, že by mohlo být následně ustanoveno, že na tu část skutků, které nejsou předmětem dohody o vině a trestu, proběhne dokazování v rámci hlavního líčení, a tedy trestní řízení proběhne, jako by dohoda o vině a trestu uzavřena nebyla, ovšem s tím rozdílem, že předmětem hlavního líčení bude daleko menší objem skutků a dá se předpokládat, že i v tomto případě dojde k významné časové úspoře.

5. Komparace se slovenskou právní úpravou

5.1. Vymezení dohody o vině a trestu na Slovensku

Vzhledem ke skutečnosti, že česká a slovenská právní úprava se v minulosti výrazně ovlivňovaly, bude v rámci této kapitoly vyloženo, jakým způsobem přistoupilo Slovensko k zahrnutí institutu dohody o vině a trestu do trestního práva. Slovenský institut dohody o vině a trestu je zakotven ve slovenském právním řádu od roku 2006, kdy byl uvedený institut inkorporovaný do zák. č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok. Dohoda o vině a trestu se tak v slovenském trestním právu zařadila ke zvláštním ukončením trestního stíhání jako je smír nebo podmíněčné zastavení trestního stíhání. Rozdíl dohody o vině a trestu a obdobných institutů je v tom, že dohoda o vině a trestu není omezena pouze na konkrétní okruh trestných činů.¹¹⁹ Uvedená právní norma již v úvodu v rámci vysvětlení některých pojmů poukazuje na skutečnosti, že trestní řízení (*trestné konanie*) je řízení dle tohoto zákona, trestní stíhání je pak úsek trestního řízení od počátku trestního stíhání do vyhlášení právoplatného rozsudku. Dále je zde vymezeno přípravné řízení, kterým se rozumí „úsek od zahájení trestného stíhání do podání žaloby, návrhu na schválení dohody o uznání viny a přijetí trestu (dohoda o vině a trestu).“¹²⁰

Hlavní normy uvedeného zákona, které se týkají dohody o vině a trestu, jsou § 232 a § 331–333 zák. č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok. Pro jednání o uzavření dohody o vině a trestu musí být splněno několik podmínek. Musí být stanoveno na jisto, že skutek, ze kterého je dotyčný obviněn, je trestným činem, dále musí dosavadní vyšetřování dostatečně odůvodňovat závěr, že skutek spáchal obviněný. Další podmínkou je přiznání obviněného, které je v souladu s důkazy. Pokud dojde k naplnění uvedených podmínek, prokurátor buď na žádost obviněného, ale může tak učinit i bez žádosti, zahájí jednání o dohodě o vině a trestu.¹²¹

¹¹⁹ FEDORIŠINOVÁ ČELKOVÁ, Martina. *Spravodlivý proces a dohoda o vine a treste*. Dny práva 2011 – Days of Law 2011. [online], [cit. 24. 1. 2022]. Brno: Masarykova univerzita, 2012 ISBN 978-80-210-5919-1 (soubor) 9788021047334. Dostupné z: <http://www.law.muni.cz/content/cs/proceedings/>.

¹²⁰ Podle § 10 odst. 14 zákona č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok.

¹²¹ Podle § 232 odst. 1 zákona č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok.

Hlavní jednání o dohodě o vině a trestu vede tedy prokurátor, který rozhoduje o místě a konání takového jednání, jehož se účastní obviněný, ale může se ho účastnit i poškozený v případě, že uplatnil nárok na náhradu škody řádně a včas. Slovenský zák. č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok, zároveň stanoví, že v případě, že je zahájeno jednání o dohodě o vině a trestu s mladistvým, je nutné, aby s takovou dohodou souhlasil jeho obhájce.¹²²

Podle § 232 odst. 8 zákona č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok, jsou stanoveny povinné údaje, které dohoda o vině a trestu musí obsahovat. Je to především označení účastníků dohody, datum, místo a čas jejího sepsání, popis skutku (včetně místa a času, případně i jiných okolností), právní kvalifikaci trestného činu i s uvedením konkrétních ustanovení trestního zákona.¹²³ Další podstatnou náležitostí dohody o vině a trestu je druh, výměra a způsob výkonu trestu, případně ochranné opatření, pokud je to v daném případě relevantní.¹²⁴ Dohoda o vině a trestu je následně podepsaná prokurátorem, obviněným a jeho obhájcem, případně poškozeným, pokud se jednání o uzavření dohody o vině a trestu účastnil.¹²⁵

Slovenský trestní řád počítá i s možností, která je zakotvená v § 232 odst. 6 zák. č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok, která spočívá ve skutečnosti, že obviněný přizná vinu jen z části. Tato situace ovšem zcela nenaplnuje podmínky na zahájení jednání o vině a trestu stanovené v § 232 odst. 1 zákona č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok, neboť zde je uvedeno, že obviněný se ke skutku přizná a uzná vinu. Z této dikce je možné dovodit, že přiznáním a uznáním viny se rozumí pouze plné přiznání viny bez jakýchkoliv pochybností.

V případě tedy, že obviněný přizná v rámci jednání o dohodě o vině a trestu vinu pouze zčásti, není možné následně dohodu sjednat. Částečné přiznání z logiky věci bude takové přiznání, kdy se obviněný dozná k jednomu ze skutků, ze kterých je obviněn, a k jiným ne. Prokurátor tedy postupuje tak, jako by k jednání o dohodě o vině a trestu nedošlo a podá žalobu. Tato žaloba je ovšem koncipována velice specificky, neboť se skládá z několika částí.

¹²² Podle § 232 odst. 2 zákona č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok.

¹²³ Jedná se o zákon č. 300/2005 Z. z., trestný zákon.

¹²⁴ Podle § 232 odst. 8 písm. a) – e) zákona č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok.

¹²⁵ Podle § 232 odst. 9 zákona č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok.

První je popis a právní kvalifikace skutku, ke kterému je obviněný přiznal, druhou pak popis a právní kvalifikace skutku, ke kterému se obviněný nepřiznal. Prokurátor následně požádá soud, aby provedl hlavní líčení především, pokud jde o trestné činy, ke kterým se obviněný nepřiznal.¹²⁶

V případě, že je návrh dohody o vině a trestu podepsán prokurátorem, obviněným, jeho obhájcem, případně i poškozeným, je doručen na soud, který buď určí termín veřejného zasedání, které rozhodne o návrhu dohody o vině a trestu,¹²⁷ nebo odmítne návrh na schválení dohody o vině a trestu, a to z důvodu porušení procesních předpisů (např. práva na obhajobu), případně pro její nepřiměřenost.¹²⁸ Pokud jde o nepřiměřenost, zpravidla bude spočívat v tom, že zákon č. 300/2005 Z. z., trestný zákon, nepřipouští takový trest, který prokurátor navrhuje, případně je trest mimo zákonnou sazbu.¹²⁹ Proti odmítnutí návrhu dohody o vině a trestu je přípustná stížnost. V případě, že usnesení o odmítnutí návrhu o dohodě o vině a trestu nabude právní moci, vrací se věc do stadia přípravného řízení.¹³⁰

Zvláštní postup soudu na schválení dohody o vině a trestu je podle § 331 odst. 2 zákona č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok. stanoven v případě, že se jedná o zvlášť závažný zločin, za který zákon stanoví trest odnětí svobody s dolní hranicí trestní sazby alespoň 12 let. V takovém případě totiž soud nepostupuje podle § 331 zákona č. 300/2005 Z. z., trestný poriadok, a tedy nepřistoupí k veřejnému zasedání, ale rozhoduje v neveřejném zasedání.

O návrhu dohody o vině a trestu se jedná ve veřejném zasedání s výjimkou, která je uvedena výše. Návrh, pokud ho soud neodmítl, je doručen obviněnému a jeho obhájci a poškozenému. Současně je třeba, aby stejnopis návrhu na sjednání dohody o vině a trestu byl doručen tak, aby prokurátor, obviněný a případně jeho obhájce měli na přípravu veřejného zasedání alespoň 5 dní.¹³¹

¹²⁶ Podle § 232 odst. 6 zákona č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok.

¹²⁷ Podle § 331 odst. 1 písm. a) zákona č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok.

¹²⁸ Podle § 331 odst. 1 písm. b) zákona č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok.

¹²⁹ MINÁRIK, Štefan. *Trestný poriadok: stručný komentár*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2006. 1302 s. ISBN 80-8078-085-4, s. 821.

¹³⁰ Podle § 331 odst. 4 zákona č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok.

¹³¹ Podle § 332 odst. 3 zákona č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok.

Pokud jde o veřejné zasedání, v jehož rámci se projednává návrh na schválení dohody o vině a trestu, jsou jeho základní rysy upraveny v § 333 zákona č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok. Jednak je třeba konstatovat, že veřejné zasedání se odehrává za přítomnosti všech členů senátu, zapisovatele, prokurátora, obviněného a případně i jeho obhájce. Veřejné zasedání začíná tím, že prokurátor pronese návrh na dohodu o vině a trestu a poté senát zjistí některé další skutečnosti. Především se jedná o zjištění, zda obviněný institutu dohod o vině a trestu rozumí, tedy chápe, že neproběhne hlavní líčení, ale věc bude skončena odsuzujícím rozsudkem vy vnesením trestu uvedeném v dohodě o vině a trestu.¹³²

Dále má senát za úkol zjistit, zda obviněný souhlasí, aby v jeho případě byl využit institut dohody o vině a trestu.¹³³ Obsahem tohoto zjištění je také skutečnost, zda si obviněný uvědomuje, že následně neproběhne hlavní líčení a že tedy bude vše ukončeno uvedenou dohodou bez dokazování a dalších procesních postupů, které hlavní líčení přináší. Ustanovení § 333 odst. 3 písm. b) zákona č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok, výslovně navíc mluví o tom, že je nutné, aby bylo senátem zjištěno, zda obviněný chápe, že se vzdává „*práva na veřejný proces*“. Toto ustanovení je do značné míry zavádějící a není jasné, z jakého důvodu ho na toto místo zákonodárce vložil. Pokud jde o veřejný proces, samo jednání o dohodě o vině a trestu je dle slovenského trestního řádu veřejným procesem, a proto je otázkou, čeho se tedy obviněný vzdává. Pokud je tím myšleno, že se vzdává práva na veřejný průběh hlavního líčení, je zřejmě možné toto vysvětlení akceptovat, nicméně s tou výhradou, že ne všechna hlavní líčení jsou veřejným procesem, neboť i ve slovenském trestním právu existuje možnost, že za určitých okolností bude veřejnost vyloučena.

Dalším zjištěním, které musí senát učinit je to, zda obviněný rozumí co tvoří podstatu skutku, který se mu klade za vinu a dále, zda byl poučen o svých právech (např. právu na obhajobu).¹³⁴ Dále je třeba zjistit, zda obviněný rozuměl podstatě dohody o vině a trestu a byl seznámený s trestními sazbami, které stanoví zákon za trestné činy, které mu jsou kladeny za vinu.¹³⁵

¹³² Podle § 333 odst. 3 písm. a) zákona č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok.

¹³³ Podle § 333 odst. 3 písm. b) zákona č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok.

¹³⁴ Podle § 333 odst. 3 písm. c), d) zákona č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok.

¹³⁵ Podle § 333 odst. 3 písm. e), g) zákona č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok.

Dále senát zjišťuje, zda se ke skutku přiznal dobrovolně a zda souhlasí s navrženým trestem a přijímá trest. Jako poslední má senát za úkol zjistit, zda si obviněný uvědomuje, že v okamžiku, kdy soud vynese rozsudek, který nabude právní moci vyhlášením, nebude možné se proti němu odvolat.¹³⁶ V případě, že se jedná o mladistvého, soud zjišťuje, zda s dohodou o vině a trestu souhlasí jeho zákonný zástupce a jeho obhájce.¹³⁷

Po zjištění postoje obviněného a po výslechu stran, se senát odebere na závěrečnou poradou.¹³⁸ V případě, že obviněný odpověděl na všechny výše uvedené otázky ano, může soud rozhodnout o skutku jako trestném činu, jeho právní kvalifikaci, přiměřenosti trestu, výši náhrady škody apod., ale pouze v rozsahu uvedené v návrhu dohody o vině a trestu.¹³⁹ Soud ovšem může vyjádřit pochybnosti, zda je trest přiměřený a v případě, že tyto pochybnosti vyjádří, přeruší zasedání a dá stranám možnost věc upravit. Soud návrh na dohodu o vině a trestu neschválí, pokud obviněný odpoví na některou z otázek „ne“.¹⁴⁰ V případě, že soud dohodu o vině a trestu schválí, dojde k tomu rozsudkem, který je veřejně vyhlášen. Proti rozsudku není přípustné odvolání ani dovolání.

5.2. Komparace dohody o vině a trestu v ČR a SR

Pokud srovnáme dohodu o vině a trestu v českém a slovenském právním řádu, rozhodně je možné dojít k závěru, že v základních obrysech si jsou tyto instituty podobné. Je to právě úprava tohoto institutu, typického spíše pro common law, která je v českém zákoně č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů, a ve slovenském zákoně č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok, ve znění pozdějších předpisů, relativně podobná. Podobnost není ovšem jen v pojetí institutu jako takového, ale významnou roli zde hraje i prvek blízkosti obou právních řádů. Česká republika v trestním řízení vychází ze zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, který do roku 2006 platil i na Slovensku. Slovenská republika přijala nicméně zákon č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok,

¹³⁶ Podle § 333 odst. 3 písm. j) zákona č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok.

¹³⁷ Podle § 333 odst. 5 zákona č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok.

¹³⁸ Podle § 333 odst. 6 zákona č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok.

¹³⁹ Podle § 334 odst. 1 zákona č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok.

¹⁴⁰ Podle § 334 odst. 3 zákona č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok.

který nabyl účinnosti 1. ledna 2006. Přestože je možné konstatovat, že rekonstrukcí se slovenské trestní řízení lehce českému vzoru vzdánilo, nicméně zde existuje stále velké množství podobností. Právě z toho důvodu, že dohoda o vině a trestu byla inkorporována na obdobných aspektech trestního řízení, je logické, že i samotné dohody o vině a trestu v ČR na SR si jsou podobné.

Ovšem i přes výše uvedené je možné najít relativně dost odlišností, a to jak v pojetí samotné dohody o vině a trestu, tak i procesní úpravě jejího schválení. Na úvod je možné konstatovat, že logika obou dohod o vině a trestu je stejná – tedy dohoda mezi státním zástupcem, resp. prokurátorem na Slovensku na jedné a obviněným, případně jeho obhájcem, na straně druhé – stejné jsou i okolnosti, za kterých může být dohoda sjednána. Současně v obou případech je umožněna přítomnost poškozeného.

Hlavní rozdíl je již při zahájení jednání o dohodě o vině a trestu, neboť slovenský trestní řád umožňuje zahájit tuto dohodu je ve fázi přípravného řízení¹⁴¹, dle českého právního řádu je možné jednat o dohodě o vině a trestu po přečtení obžaloby, tedy po zahájení hlavního líčení. Nicméně je třeba konstatovat, že tato možnost byla do trestního řádu přidána novelou č. 333/2020 Sb., jak bylo diskutováno výše. Nicméně až do roku 2020 i v českém prostředí probíhala jednání o dohodě o vině a trestu také ve fázi přípravného řízení.

Dalším rozdílem je okruh subjektů, resp. obviněných, se kterými je možné dohodu o vině a trestu sjednat. Český právní řád krátce po přijetí institutu dohody o vině a trestu prosazoval spíše restriktivní pojetí, zatímco slovenská úprava byla spíše extenzivní. V době zavedení dohody o vině a trestu do českého právního řádu totiž nebylo možné ji využít pro obviněné ze zvlášť závažných trestných činů, obviněné v řízení proti uprchlému a pro mladistvé podle zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže. Novelou č. 333/2020 Sb. pak bylo omezení týkající se obviněných ze zvlášť závažných zločinů ze zákonné úpravy odstraněno. Slovenská úprava naproti tomu neomezuje okruh obviněných, se kterými by mohla být sjednána dohoda o vině a trestu. Dokonce počítá i s mladistvými, jak je patrné např. z dikce

¹⁴¹ Vyplývá to z § 10 odst. 18 zákona č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok.

§ 333 odst. 5 zákona č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok. Slovenská úprava neobsahuje ovšem ani vymezení, že není možné sjednat dohodu o vině a trestu v řízení proti uprchlému (§ 358 a násl. zák. č. 300/2005 Z. z., trestný zákon), nicméně dá se předpokládat, že k tomu by stejně ani na Slovensku dojít nemohlo, neboť z logiky věci je dohoda o vině a trestu v řízení proti uprchlému vyloučena.

Dále je významný rozdíl v přiznání viny. Česká právní úprava rozlišuje pouze dvě situace – obviněný, případně obžalovaný, přizná vinu, a tedy, pokud jsou splněny ještě i další podmínky, je sjednána dohoda o vině a trestu, v případě, že obviněný vinu nepřizná, sjednání dohody o vině a trestu nepřichází v úvahu a trestní řízení pokračuje v hlavním líčení. Nicméně slovenská úprava obsahuje jakousi „střední cestu“, pokud obviněný uzná vinu pouze zčásti. Podle § 232 odst. 6 zákona č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok, v takovém případě prokurátor podá obžalobu, ve které uvede skutek, který byl obviněným přiznán, jeho právní kvalifikaci a uznání viny a stejně tak uvede skutek, jeho právní kvalifikaci, který obviněný nepřiznal. Následně pak požádá soud, aby přistoupil k projednávání pouze toho skutku, který obviněný nepřiznal. V tom, který přiznal, aby pak rozhodl v potřebném rozsahu o vině a trestu, jak by dohoda o vině a trestu existovala.

Pokud jde o samotnou dohodu o vině a trestu jsou její obsahu v ČR a SR velmi podobné. Stejně tak i proces, kterým je dohoda o vině a trestu schválena soudem, resp. jednání ve kterém soud rozhoduje o návrhu na schválení dohody o vině a trestu, je ve slovenském trestním řádu velmi podobné jako obdobná ustanovení v českém trestním řádu. Jednání probíhá v rámci veřejného zasedání, jehož cílem je zjistit, zda obviněný porozuměl institutu dohody o vině a trestu, zda chápe důsledky svého rozhodnutí a zda souhlasí.

6. Závěr

Institut dohody o vině a trestu byl inkorporován do českého trestního práva zákonem č. 193/2012 Sb., a to přesto, že se nejednalo o typický prvek kontinentálního právního řádu, jeho je ČR součástí. Nicméně řada evropských zemí obdobné instituty do svých trestních řízení již před tím přijala, a nejen z toho důvodu to učinila v roce 2012 i Česká republika. Dalším důvodem pro přijetí dohody o vině a trestu byla snaha o urychlení soudních procesů a snížení administrativní zátěže soudů.

Dohoda o vině a trestu je dohodou mezi státním zástupcem a obviněným během přípravného řízení, kdy v rámci jednání obviněný přizná vinu a za ni je mu vyměřen trest. Dohoda je výhodná nejen pro státního zástupce, který nemusí podstupovat hlavní líčení a dokazování apod., ale i pro obviněného, kterému za přiznání viny je zpravidla vyměřen trest mírnější, než by dostal v případě, že by probíhalo hlavní líčení.

Dohoda o vině a trestu byla od roku 2012 několikrát novelizována. Některé rysy dohody o vině a trestu byly upraveny tak, aby odpovídaly praxi a potřebám soudů a státních zástupců. V rámci novelizace došlo k odstranění původního omezení případů, kdy se mohla dohoda o vině a trestu využít. Především to bylo odstranění zákazu tuto dohodu využít v případech zvláště závažných zločinů a současně byla zrušena i další překážka, která mnohdy způsobovala časové průtahy a tím i nevyužívání tohoto institutu, a to bylo odstranění povinné obhajoby během jednání o dohodě o vině a trestu.

Ne všechny změny uskutečněné výše zmíněnou novelou byly ovšem chvályhodné. Jako velmi problematická se zdá možnost zahájit jednání o dohodě o vině a trestu po zahájení hlavního líčení, neboť to může mít dopad nejen na samotné hlavní líčení, pokud jde o procesní stránku. V případě, že obžalovaný chce jednat o dohodě o vině a trestu, je možné hlavní líčení se odročit, čímž ovšem dochází spíše k časovým průtahům. V úvahu vstupuje ovšem také problematika dodržení zásady bezprostřednosti a v souvislosti

v tím následné rozhodování soudu v případě, že dohoda o vině a trestu uzavřena není a pokračuje se v hlavním líčení.

Vzhledem k regionální blízkosti a vzhledem ke skutečnosti, že český a slovenský řád se po dlouhou dobu ovlivňovaly, není bez zajímavosti srovnání české a slovenské dohody o vině a trestu. Přestože základní rysy této dohody v obou právních řádech jsou si do určité míry podobné, je možné najít několik velmi zásadních odlišností. Především je to osoba obviněného, kdy v SR je možné sjednat dohodu o vině a trestu s každým, a to i s mladistvým, zatímco v ČR taková možnost není, neboť ji přímo zakazuje zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže. Dalším významným rozdílem je samotné přiznání viny, kdy slovenský právní řád umožňuje přiznání viny jen zčásti, kdežto český právní řád umožní přiznat vinu, což následně vede k jednání o dohodě o vině a trestu, nebo vinu nepřiznat, kdy následně trestní řízení pokračuje hlavním líčením.

Nicméně v obou státech, protože i ústavní právo má v ČR a SR stejný základ, je podobný také procesní postup při sjednávání dohody o vině a trestu. Podle Ústavy ČR i SR jsou to pouze soudy, které rozhodují o vině a trestu, a proto hlavní rozhodnutí v jednání o vině a trestu vykoná soud. V obou případech je nicméně soud vázán rozsahem návrhu na schválení dohody o vině a trestu.

Pro další vývoj tohoto institutu by bylo bezesporu vhodné zamyslet se nad odstranění možnosti jednání o dohodě o vině a trestu po zahájení hlavního líčení, které není ani ve slovenské právní úpravě, nicméně do české bylo zavedeno novelou č. 333/2020 Sb. Jednání o vině a trestu by bylo ovšem vhodné ponechat v rámci přípravného řízení, kde má jisté své místo a opodstatnění.

7. Literatura

Právní předpisy

Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád.

Zákon č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok.

Zákon č. 333/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Judikatura

Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 3. 2019, sp. zn. 11 Kss 8/2018-135.

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 1. 2021, sp. zn. 11Kss 7/2020-42.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 4. 11. 2021, sp. zn. III. ÚS 2335/21.

Literatura

DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7.

FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GŘIVNA. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0.

GŘIVNA, Tomáš. *Oběti trestných činů: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-793-4.

HUSSEINI, Faisai, BARTOŇ, Michal, KOKEŠ, Marian, KOPA, Martin a kol., *Listina základních práv a svobod. Komentář*. 1. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck 2021, nestránkováno.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-380-3.

KOCINA, Jan. Velká novela trestních předpisů: Aktuální otázky dohody o vině a trestu. In: *Bulletin advokacie* 2020, č. 11, s. 17 an.

KRATOCHVÍL, Vladimír. *Trestní právo hmotné: obecná část*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7179-082-2.

KUČERA, Jakub, Novelizace dohody o vině a trestu a její možné dopady. In: *Trestněprávní revue* 2021, č. 2, s. 71 an.

MINÁRIK, Štefan. *Trestný poriadok: stručný komentár*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2006. 1302 s. ISBN 80-8078-085-4.

MUSIL, Jan, Dohody o vině a trestu. In: Sborník z mezinárodní vědecké konference Rekodifikace trestního práva procesního (aktuální problémy), Praha: Univerzita Karlova 2008, s. 80.

ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0.

ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

ŠČERBA, Filip. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012. Praktik (Leges). ISBN 978-80-87576-30-4.

TIBITANZLOVÁ, Alena. *Odklony v trestním řízení*. Praha: Leges 2019, ISBN 978-80-7502-319-3

Internetové zdroje

FEDORIŠINOVÁ ČELKOVÁ, Martina. Spravedlivý proces a dohoda o vine a treste. Dny práva 2011 – Days of Law 2011. [online], [cit. 24. 1. 2022]. Brno: Masarykova univerzita, 2012 ISBN 978-80-210-5919-1 (soubor) 9788021047334. Dostupné z: <http://www.law.muni.cz/content/cs/proceedings/>.

KOTOUN, Adam, Dohoda o vině a trestu a její využívání v právní praxi. In: Právní prostor (24. 4. 2019), [cit. 24. 1. 2022]. Dostupné z WWW: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/dohoda-o-vine-a-trestu-a-jeji-vyuzivani-v-pravni-praxi#note-5>.

MUSIL, Jan, *Dohody o vině a trestu jako forma konsenzuálního trestního řízení*. In: Ministerstvo vnitra ČR [online], [cit. 20. 1. 2022]. Dostupné z WWW: <https://www.mvcr.cz/clanek/dohody-o-vine-a-trestu-jako-forma-konsenzualniho-trestniho-rizeni.aspx>.

ŠÁMAL, Pavel. Odklony v justiční praxi. In: *Právní prostor* (1. 8. 2019) [online]. [cit. 24. 2. 2022]. Dostupné z WWW: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/odklony-v-justicni-praxi>.

TEXL, David, Dohoda o vině a trestu uzavřená v hlavním líčení – Qui bono? In: *Právní prostor* (26. 5. 2021) [online], [cit. 1. 1. 2022]. Dostupné z WWW: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/dohoda-o-vine-trestu-uzavrena-v-hlavnim-liceni-qui-bono>.

VANTUCH, Pavel, K dohodě o vině a trestu mezi obžalovaným a státním zástupcem po přednesení obžaloby. In: *Advokátní deník* (6. 5. 2021) [online], [cit. 1. 1. 2022]. Dostupné z WWW: <https://advokatnidenik.cz/2021/05/06/k-dohode-o-vine-a-trestu-mezi-obzalovanym-a-statnim-zastupcem-po-predneseni-obzaloby/>.